

สภาการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์
ของ
วารุณี สุวรรณลาต

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**STATES OF EDUCATIONAL MANAGEMENT OF SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN BURIRAM PROVINCE**

Varunee Suwannalard

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

June 2012

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	วารุณี สุวรรณลาส		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์มาลินี จุโทปะมา	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุโทปะมา	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา ที่จำแนกตามวุฒิการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 339 คน ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 3 ตอน คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9574 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test และ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่าง

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีค่าร้อยละสูงสุด ด้านบุคลากร คือ ควรพิจารณาความดีความชอบจากผลงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ด้านงบประมาณ คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการศึกษาให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ คือ ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้เพียงพอ ด้านการบริหารจัดการ คือ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

TITLE	States of Educational Management of Subdistrict Administrative Organizations in Buriram Province		
AUTHOR	Varunee Suwannalard		
THESIS ADVISORS	Associate Professor Malinee Chutoprama	Major Advisor	
	Assistant Professor Dr. Siranee Chutoprama	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2012

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the states of educational management of Subdistrict Administrative Organizations in Buriram Province as perceived by mayor, deputy mayors and academic educators, classified by educational background and positions. The sample were 339 persons, selected through the table of Krejcie and Morgan and stratified random sampling technique. The research instrument was a 3-part questionnaire, including checklist, rating scale and open-ended form with the reliability of 0.9574. The statistics used to analyze the collected data were frequency, percentage, mean and standard deviation, and the hypotheses were tested by t-test and F-test. The Scheffe' method was used to compare each pair of the aspects. The statistical significance was set at .05 level. The findings were as follows:

1. The states of educational management of Subdistric Administrative Organizations in Buriram Province as perceived by mayors, deputy majors and academic educators both as a whole and each aspect were at a moderate level. When considering at each aspect, it was found that the personnel aspect was reported as the highest mean score, followed by educational management; whereas, the budget aspect was reported as the lowest mean score.

2. The comparison of the opinions of the mayors , deputy mayors and academic educators, classified by positions towards the states of educational management of Subdistrict Administrative Organizations in Buriram Province as a whole was statistically significant difference at .05 level. When considering at each aspect, it was found that the budget aspect was statistically significant difference at .05 level while the rest aspects were not different.

3. The comparison of the opinions of the mayors , deputy mayors and academic educators, classified by educational background toward the states of educational management of Subdistric Administrative Organizations in Buriram Province both as a whole and at each aspect was not different.

4. The additional opinions and suggestions of mayors , deputy mayors and academic educators with the highest percentages were that : 1) Personel aspect – the promotion should consider from the performances in order to build up the morale at work; 2) Budget aspect - Department of Local Administration should support more in education; 3) Materials, instruments and building aspect – the educational materials should be allocated enough; and 4) Administrative management aspect – the community should participate more in educational management.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ในโอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฑปะมา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ช่วยเหลือ ตรวจสอบพร้อมกับแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกและประสานงาน ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายชรินทร์ ส่องสพ ท้องถิ่นอำเภอนางรอง นายสุรศักดิ์ ชัยรัมย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแพงพวย และนายวัฒนา ศาลาแก้ว ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทรัพย์พระยา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย และขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษาในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ที่กรุณาตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัว ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นสาขาวิชาการบริหารการศึกษารุ่น 15 หมู่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และทุกท่านที่มีรายชื่อและไม่มีรายชื่ออยู่ในบรรณานุกรม ที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์และให้การสนับสนุนทั้งกำลังกายกำลังใจในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

ประ โยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำให้เกิดสติปัญญาความรู้ในวิชาชีพตลอดจนชี้นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

วารุณี สุวรรณลาต

สารบัญ

	หน้า
หน้าอวมติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การจัดการศึกษา.....	8
ความหมายของการจัดการศึกษา.....	8
หลักการจัดการศึกษา.....	9
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา.....	11
องค์ประกอบในการจัดการศึกษา.....	15
รูปแบบของการจัดการศึกษา.....	19
การบริหารการศึกษา.....	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความหมายของการบริหารการศึกษา.....	20
กระบวนการบริหารงานวิชาการ.....	21
ทรัพยากรการบริหารการศึกษา.....	23
การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	28
นโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	28
หลักการและแนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	30
สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	33
องค์การบริหารส่วนตำบล.....	34
โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล.....	35
อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	37
ภารกิจจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	39
การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
งานวิจัยในประเทศ.....	42
งานวิจัยต่างประเทศ.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	75
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	75
สมมติฐานของการวิจัย.....	75
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	83
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	83
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	83
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย หนังสือขออนุญาตแจกเครื่องมือการวิจัย.....	92
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	98
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	106
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	114

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอและสถานภาพตำแหน่ง.....	47
2 จำนวนและร้อยละของวุฒิการศึกษาสถานภาพตำแหน่ง.....	56
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	57
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน.....	58
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	64
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน.....	65
7 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	67
8 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน.....	68
9 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา โดยรวม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เป็นรายคู่.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา ด้านงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เป็นรายคู่.....	70
11 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร.....	71
12 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านงบประมาณ.....	72
13 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวัสดุอุปกรณ์.....	73
14 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการ.....	73

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล..... 37

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของประชากรทุกคน เพื่อให้มีอาชีพสุจริตเลี้ยงดูครอบครัวให้มีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศได้ การศึกษานั้นเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศในทุกๆด้านทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งบุคคลในแต่ละวัยควรได้รับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดการศึกษาให้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกวัยได้เข้าถึงโดยง่ายและตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญเพราะประชาชนจะได้การพัฒนาอย่างทั่วถึง ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับประชาชนจึงถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของรัฐ ซึ่งในอดีตนั้นการบริหารและการจัดการศึกษายังมีลักษณะการรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง ส่งผลให้การดำเนินการเกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นและชุมชน ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลายและตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อส่งเสริมบุคคลให้มีสิทธิ์เสมอกันในการได้รับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 2)

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีที่มาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า บัญญัติสิทธิของประชาชนในด้านการศึกษา และการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จัดการศึกษาอบรมและฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยรัฐจะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังมีอำนาจเป็นของตนเองโดยเฉพาะ สำหรับการกำหนด

อำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่น กำหนดให้รัฐดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 18 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรการบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดให้การศึกษามี 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (ประเวศ วะสี, 2551 : 1-5)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทั้งรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาอัธยาศัย โดยจัดได้ทั้ง การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา นำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาท้องถิ่นคือ การสร้างคน สร้างชุมชน และสร้างชาติโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลส่งเสริมสนับสนุนของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 ภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกทั้ง พ.ร.บ.ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการจัดและพัฒนาศึกษาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แต่ละแห่ง ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพคนของท้องถิ่น ให้มีคุณภาพต่อไปจึงกำหนดภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่นคือ (เกษม วัฒนชัย, 2551 : 1 - 2) การจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการบริหารให้ความรู้ด้านอาชีพ ส่งเสริมกีฬานันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชนและการดำเนินงานด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมระดับประเทศที่สำรวจ โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำ

แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี 2552 - 2554 ปรากฏว่าที่ผ่านมาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดแข็งด้านทรัพยากรในการจัดการศึกษากว่าคือรายได้และทรัพยากรทางการบริหารค่อนข้างพอเพียงต่อการจัดการศึกษา และความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีจุดอ่อนด้านบุคลากร กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา และอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งทำให้เกิดการเผด็จการได้ง่าย สำหรับ โอกาสในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือนโยบายกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทำให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและได้รับการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรทางการบริหารจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอุปสรรคในการจัดการศึกษาที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ขาดการตรวจสอบภาคประชาชนเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 ข : 1-2)

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงมีความสนใจต้องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ ในปัจจุบันเพื่อทราบสภาพปัจจุบันทิศทางและแนวโน้มในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาโดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและวุฒิการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์แตกต่างกัน
2. นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา

ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดบุรีรัมย์แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดบุรีรัมย์
2. นำไปเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดขอบเขตของเนื้อหา
ในการวิจัยสภาพการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ (จันทรานี สงวนนาม. 2551 : 28)

- 1.1 ด้านบุคลากร
- 1.2 ด้านงบประมาณ
- 1.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่
- 1.4 ด้านการบริหารจัดการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นายกองตำบลจำนวน
155 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 155 คนและนักวิชาการศึกษาจำนวน 155 คนใน
จังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ 2554 รวมทั้งหมด 465 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก
ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148)
ได้จำนวน 339 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)
โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามสถานภาพตำแหน่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น นายกองตำบล
ตำบล 113 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 113 คน และนักวิชาการศึกษา 113 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

3.1.1.1 นายกองค้การบริหารส่วนตำบล

3.1.1.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.1.3 นักวิชาการศึกษา

3.1.2 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

3.1.2.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับการศึกษาปฐมวัยและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมี 4 ด้านดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการในการจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การกำหนดและวางแผน การกำหนดอัตราค่าจ้าง การสรรหา การจัดสรรหน้าที่ การใช้ทรัพยากรหรือการมอบหมายหน้าที่ การประเมินการปฏิบัติงาน การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาบุคคล

1.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง กระบวนการการจัดสรร การใช้งบประมาณที่ได้รับถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายและตอบสนองโครงการ กิจกรรมการปฏิบัติต่างๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์มีการประเมิน ระบบงบประมาณ การระดมและสรรหางบประมาณเพื่อให้เพียงพอกับความจำเป็นขององค์กรให้พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ หมายถึง กระบวนการในการจัดการวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ที่มีอยู่ให้เพียงพอ เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายและวางแผน การวิเคราะห์การใช้ ความต้องการการแสวงหาทรัพยากร การใช้การลงทะเบียนและแจกจ่ายวัสดุ การประเมินการใช้วัสดุและการปรับปรุงนำผลการประเมินมาวิเคราะห์วางแผนและกำหนดนโยบาย เพื่อให้ตอบสนองความต้องการพัฒนาให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนกำหนดนโยบาย การพัฒนา การจัดโครงสร้าง การประเมินการปรับปรุงนำผลการประเมินมาวิเคราะห์วางแผนและ กำหนดนโยบาย เพื่อให้ตอบสนองความต้องการ พัฒนาให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็น ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

3. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

3.1 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบลตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 หรือผู้ที่ได้รับ มอบหมายปฏิบัติหน้าที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติ หน้าที่ผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกององค์การ บริหารส่วนตำบลรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล

3.3 นักวิชาการศึกษา หมายถึง พนักงานส่วนตำบลตำแหน่งนักวิชาการศึกษาหรือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่นักวิชาการศึกษา

4. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

4.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

4.2 สูงกว่าปริญญาตรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา
  - 1.2 หลักการจัดการศึกษา
  - 1.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา
  - 1.4 องค์ประกอบในการจัดการศึกษา
  - 1.5 รูปแบบของการจัดการศึกษา
2. การบริหารการศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
  - 2.2 กระบวนการบริหารการศึกษา
  - 2.3 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา
3. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 3.1 นโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 3.2 หลักการและแนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 3.3 สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. องค์การบริหารส่วนตำบล
  - 4.1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 4.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 4.3 ภารกิจในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 4.4 การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการศึกษา

แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์การจัดการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกประเทศต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับคุณภาพประชากรและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระหว่างประเทศ

ความหมายของการจัดการศึกษา

ได้มีผู้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาไว้หลายแนวคิด ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2544 : 29-30) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาว่าเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้าง สะสมพลังของชาติ ชาติใหม่ “ทุนทางสังคม” แข็งแกร่ง มีคุณภาพดีมากขึ้นเพียงใด มีปริมาณมากแค่ไหน ย่อมขึ้นกับคุณภาพของระบบการศึกษา

ปรัชญา เวสารัช (2545 : 1) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาว่า กระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่การดำรงชีวิตในสังคม หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกระบวนการอบรม บ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตนและประกอบอาชีพการงานร่วมกับมนุษย์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาการศึกษาแห่งชาติ, 2445 : 3) อธิบายความหมายของการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้ของคนและสังคม คนทุกคนที่มาร่วมกันเป็นสังคมมนุษย์ต้องเรียนรู้ไปด้วยกัน ถึงจะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมและประเทศชาติ สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยตรง จึงมีภารกิจมีบทบาทและความสำคัญในฐานะหน่วยงานที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับ คน และ สังคม

เกษม วัฒนชัย (2551 : 10) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับขจัดความยากจนและเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการสร้างความร่ำรวยการศึกษาจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างระบบเศรษฐกิจ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับสังคม

บุญเลิศ จุลเกียรติ (2551 : 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาควรเริ่มจากการสร้างวินัย เนื่องจากวินัยเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบ วินัยเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งถ้าเด็กไม่เริ่มที่วินัยทำอะไรก็ไม่สำเร็จ

สมพร ใ้ย่างบาง (2551 : 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคนให้ออกไปสู่สังคมอย่างมีคุณภาพและสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย

โดยสรุป การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม สำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

หลักการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาที่ดีผู้บริหารจะต้องรู้หลักการจัดการศึกษาเพื่อใช้เป็นหลักในการดำเนินงานต่างๆ ให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้มีผู้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาดังนี้

ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542 : 18) ได้ให้แนวคิดทางการศึกษาไว้ว่า การศึกษามีส่วนช่วยให้สังคมวิวัฒนาการ ไปเร็วหรือช้าทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมและ วัตถุประสงค์ที่สมาชิกในสังคมนั้นต้องการระบบการศึกษาในสังคมใดสังคมหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพ ของสังคมและวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในสังคมนั้นต้องการ ระบบการศึกษาในสังคมใดสังคมหนึ่ง ขึ้นอยู่กับเครื่องชนดักกลไกอันซับซ้อนในสังคมที่เป็น ไปเพื่อให้สมาชิกในสังคมนำเอาความรู้ ทักษะ และ ทัศนคติมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการและถ่ายทอดสิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์

สุรพล อนนตพันธ์ (2544 : 46) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษา ว่า การศึกษากับ การเรียนหนังสือแตกต่างกันมากเพราะการเรียนหนังสือจำกัดอยู่ที่หนังสือและความรู้ในหนังสือ เท่านั้น ส่วนการศึกษาคือเครื่องมือทำให้เกิดความงอกงามทุกทางในตัวบุคคล การให้การศึกษากับ เด็กนั้น คือการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มุ่งหมายให้เด็ก เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ดำรงตนได้ดีในภายหน้า จุดหมายปลายทางของการศึกษา คือ การเป็นพลเมืองดีมีสัมมาอาชีพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2445 : 4) ได้กำหนดหลักการจัดศึกษาไว้ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับ ประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้อง ครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและ ความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา ชุมชนและประเทศโดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ

วัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้น แสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้อง ผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประ โยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความจำริญรุ่งเรืองของสังคมไทย เป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็น ไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

3. การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและ กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนามีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการคิดค้นเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้น มาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจ ก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆ เป็น ประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้หลักการจัดการศึกษา ดังนี้

สมพร แดงสวัสดิ์ (2548 : 8-10) ได้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาของไทยไว้ว่าการศึกษา เป็นการพัฒนาชีวิตของผู้คนและบ้านเมืองนั้น เราจะต้องตอบคำถามข้อใหญ่ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตว่า การศึกษาสามารถช่วยให้คนมีความสุขได้หรือไม่เมื่อถามเช่นนี้ต้องถามต่อ ไปอีกว่า ความสุขคืออะไร หรืออะไรทำให้มีความสุข ถ้าความสุขเกิดจากความดิ้นรนแสวงหาให้ได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ความสุขคือ การมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความสุขคือลาภ ยศสรรเสริญ สุข ความสุขคือ ความ ได้เปรียบในสังคม ความสุขเช่นนั้นดังกล่าวอย่างชาวพุทธก็หาใช่ความสุขที่ยั่งยืนแท้จริงไม่ โดยเนื้อแท้เป็นทุกข์ที่เป็นกับดักอยู่ข้างหน้าอย่างชัดเจน ดังนั้นการศึกษาที่ดีที่เหมาะสมนั้น ควรต้อง ให้เห็นว่าการศึกษาที่จะให้แก่คนนั้นมีความต้องการพัฒนาคนอย่างไร และความรู้ อะไรที่มีคุณค่า และประโยชน์แก่นมนุษย์มากที่สุด

โดยสรุปหลักสำคัญในการจัดการศึกษาคือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้ กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประ โยชน์ต่อส่วนรวมและต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทัน กับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและ กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่ออบรม สั่งสอน ให้เยาวชนและประชาชนได้รับความรู้ ประสบการณ์และมีพฤติกรรมเป็น ไปตามแนวทางที่สังคมนั้นปรารถนา เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรม ของสังคมนั้นๆ แบบแผนการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความรู้ที่สั่งสอนและ สืบทอดกันมาส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มุ่งหมายให้เด็ก เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ดำรงตนได้ดีในภายหน้า จุดหมายปลายทางของการศึกษา คือ การเป็นพลเมืองดีมีสัมมาอาชีพ

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษานั้นอาจจะหลากหลายในแนวทางปฏิบัติและมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะ บรรลุหลายประการซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2544 : 43) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาว่าจะต้อง มุ่งเน้นผู้เรียน ให้มีความรู้ขั้นต่ำอย่างน้อยเพื่อที่เขาจะอยู่ได้ในสังคมเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมด้วย มีวิชาชีพเพื่อหาเลี้ยงตน ได้มีความสนใจแสวงหาความรู้สามารถเรียนรู้สิ่งต่างด้วยตนเองได้ รู้จัก วิจาร์ณ พร้อมกับทำตัวเป็นประ โยชน์ต่อสังคมได้รู้จักวัฒนธรรมและจริยธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม

ปรัชญา เวสารัช (2545 : 3) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการ ประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษา วางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ หรือ ตามโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่า โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษาปฐมวัย ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

2. เตรียมเด็กก่อนวัยเรียน ให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็กในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนขั้น พื้นฐาน ได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เซาว์ปัญญา ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความพร้อมใน

การศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการส่วนนี้ โดยทั่วไปเป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ส่วนเด็กในวัยเรียนทุกระดับจะได้รับการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมตัวระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพการงานต่อไป

3. ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาดังปกติ ที่มีอยู่หลากหลาย การจัดการศึกษาลักษณะนี้มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิใช่ฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่นนอกกรอบและตามอรรถาธิบาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

4. ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์นี้ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์วิจัยระดับสูง มุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบการประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ ฯลฯ

5. พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถ และตอบสนองวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนามนุษย์ในลักษณะบูรณาการ คือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา

แต่หากสถานศึกษาไม่สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดส่วนเสริมเติมในลักษณะการฝึกอบรมเฉพาะ การแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ หรือการใช้สื่อต่างๆช่วยเสริม วัตถุประสงค์ส่วนนี้ยังรวมไปถึงการพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้ที่ทำงานแล้วหรือผู้ที่ผ่านการศึกษาดม กระบวนการปกติ ให้สามารถติดตามความรู้ใหม่ๆและวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2546 : 95 -97) กล่าวว่า การศึกษาที่ดีคือ การศึกษาที่ทำให้คนมีความสงบสุขอันแท้จริง คือ เป็นอิสระหลุดพ้นจากความหวอโหย ไม่แสวงหาความพอกพูนทางวัตถุ ตั้งอยู่บนความพอดี มีมนุษยธรรมเข้าใจความจริงของชีวิตนับถือตนเองและยกย่องผู้อื่น ทำจิตใจผ่องใสสุขสงบขึ้นทุกขณะ สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่ลึกลับซึ่งเกิน ไปแต่ในทางตรงข้ามเป็นสิ่งที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจคนไทยทั้งชาติ

เกษม วัฒนชัย (2551 : 2-3) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวมคือ สมาชิกทุกคนในสังคม เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพและอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้สามารถปรับตัวได้ดีและสามารถพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย แต่เนื่องจากมวลชนเหล่านี้มีจำนวนมากมากเกินไปที่จะมีองค์กรใดสามารถจัดการศึกษาให้ครบถ้วนครอบคลุมได้ จึงต้องมีการแบ่งกลุ่มประเภทของเป้าหมายออกตามความเหมาะสมในการจัด เช่น แบ่งตามอายุ แบ่งตามสาระเนื้อหา แบ่งตามลักษณะของบุคคล เป็นต้นเป้าหมายของการจัดการศึกษาอาจแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียน เมื่อทารกคลอดออกจากครรภ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง นู๋ย่าตายาย ญาติ หรือคนเลี้ยงดู เป็นกลุ่มบุคคลเริ่มแรกที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดู และขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาอบรมด้วย การให้ศึกษาลักษณะนี้ โดยทั่วไปยังไม่เป็นระบบ แต่เป็นธรรมชาติ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาเมื่อทารกเติบโตขึ้นพอช่วยตนเองได้แล้ว พ่อแม่ซึ่งต้องมีภาระประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงลูก ไม่อาจดูแลบุตรได้ ก็ปล่อยให้อยู่ในการดูแลของบุคคลอื่น เช่น บุคคลในกลุ่มเครือญาติ หรือมีคนอื่นก็ต้องจ้างคนดูแล ทางเลือกอีกประการหนึ่งคือการส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ปฐมวัย ศูนย์รับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาเบื้องต้นที่มีการจัดการศึกษาโดยมีผู้ดูแลที่ได้รับการศึกษาอบรมมาพอสมควรเป็นผู้ดูแลเมื่ออายุถึงวัยประมาณสามขวบ สถานศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีรูปแบบมากขึ้นซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมการเล่น ไหวตามจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นต้น

2. บุคคลในวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนโดยทั่วไปหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐกำหนดให้ผู้ปกครองต้องนำไปเข้าเรียน คืออยู่ในข่ายการศึกษาภาคบังคับ โดยแต่ละประเทศกำหนดอายุไว้แตกต่างกันไปตามที่เห็นว่าเหมาะสม สำหรับประเทศไทยกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามเป็นการศึกษาภาคบังคับ และหากผู้ปกครองมีความพร้อมก็ส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้เรียนต่อสูงขึ้น ไปอีกตามกำลังความสามารถ ระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อาจแบ่งได้หลายระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวัยเรียนในระบบการเรียนในโรงเรียน ในครอบครัว หรือในสถานศึกษารูปแบบอื่น ในประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานไล่เรียงกันไปตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หก) ไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก) การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมักใช้เวลาประมาณสิบสองปีเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปลายของการศึกษาระดับนี้ เขาวิชาที่สนใจศึกษาสาย

อาชีพแทนที่จะศึกษาสายสามัญ ก็อาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับต้นต่างๆ ได้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนที่มุ่งศึกษาต่อก็อาจเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรวมสถาบันอุดมศึกษาสายอาชีพต่ำกว่าปริญญาด้วย ในกรณีที่ศึกษาระดับปริญญาก็อาจศึกษาต่อเนื่องไปตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท เอก หรือศึกษาเฉพาะด้านหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โท เอก

3. ผู้ด้อยโอกาส หรือบุคคลลักษณะพิเศษ กลุ่มเป้าหมายนี้เป็นคนกลุ่มพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากบุคคลปกติทั่วไป สิ่งที่ทำให้แตกต่างกันนี้อาจเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจ คือคนจนที่ด้อยโอกาสในการเล่าเรียนตามปกติ เช่น เด็กที่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียน เด็กไร้ผู้อุปการะ หรือความแตกต่างอาจเกิดจากลักษณะทางร่างกายจิตใจและสมอง เช่น เด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ เด็กอัจฉริยะ เป็นต้น ผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษเฉพาะเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่น แต่การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้องจัดให้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะและความจำเป็นสำหรับกลุ่มด้วย โดยอาจต้องมีครูที่ได้รับการอบรมมาเป็นการเฉพาะ ในกรณีที่ผู้ด้อยโอกาสร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติ ครูจำเป็นต้องให้ความสนใจผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้ความอดทน ความเมตตา ความเข้าใจ และความละเอียดละไมในการปฏิบัติต่อพวกเขา สำหรับผู้บริหารที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสต้องมีความเข้าใจ มีทักษะ และได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะอย่างพอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

4. ผู้มีงานทำ ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่ง บุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษามาแตกต่างกันไป และมุ่งศึกษาเพิ่มเติมโดยมีเหตุผลต่างกันไป ส่วนหนึ่งเข้าศึกษาระดับสูงขึ้นไปในสถาบันการศึกษาปกติหรือเข้ารับการศึกษาดำเนินโครงการพิเศษ (เช่น โครงการศึกษาเฉพาะที่มีผู้จัดบริการให้ในสถานที่ทำงาน โครงการศึกษาอบรมเฉพาะด้าน เป็นต้น) นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาอาจจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การศึกษาสัญจรที่ผู้สอนตระเวนให้ความรู้ การศึกษาผ่านสื่อโทรคมนาคม การศึกษาโดยเอกสารหรือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างๆ การจัดการศึกษาเช่นนี้ อาจมีการรับรองวุฒิให้หรืออาจไม่เทียบวุฒಿಯ่างเป็นทางการก็ได้ การจัดการอบรมสำหรับผู้มีงานทำนั้น รวมถึงครูซึ่งต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย ครูจึงควรสนใจติดตามรับการอบรมตามหลักสูตรต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตนกลุ่มเป้าหมายนี้ นับวันจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ เกิดขึ้นรวดเร็ว

จึงจำเป็นที่ผู้ทำงานแล้วควรได้รับสาระเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตนตลอดเวลา

5. ประชาชนทั่วไป ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาคด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีและการเพิ่มพูนความคิดความอ่านของตนอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาลักษณะนี้ถือเป็นส่วนเสริมจากการที่ประชาชนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชน จากกลุ่มคนใกล้ชิด การจัดการศึกษาเพื่อประชาชนอาจทำโดยผ่านสื่อต่างๆ ได้หลากหลาย แต่ย่อมเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป และปรับตนเองกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มักเป็นการจัดการศึกษาเสริมในรูปการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก เนื่องจากเป้าหมายของการศึกษามีหลากหลาย ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นพึงมีบทบาทในการสำรวจกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมาย และร่วมสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดบริการการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายให้ครบถ้วนและเกิดประโยชน์ได้จริง

สมพร ไร่บางยาง (2551 : 3) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาว่าเป็นการสร้างคนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพเพื่อออกไปสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ โดยยึดความต้องการของประชาชนและผูกโยงเข้ากับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสำคัญ

โดยสรุปเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ สมาชิกทุกกลุ่มทุกวัยในสังคมโดยวัตถุประสงค์ต้องการให้ผู้ได้รับการศึกษาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ประนีประนอม มีความเมตตากรุณา มีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่นและดำเนินบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม

องค์ประกอบของการจัดการศึกษา

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งการจัดการศึกษานั้นจำเป็นจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2544 : 1-6) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการศึกษาว่า คือศูนย์รวมหรือบ่อเกิดของความรู้ที่อยู่ในชุมชนมีความสำคัญในการเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์ได้ตลอดเวลาโดยจำกัดเพศ และวัย ทั้งยังจะได้รับความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เข้าไปศึกษาเท่าที่วิทยากร ในยุคนั้นจะทำให้เป็นไปได้ ซึ่งจำแนกความหมายทรัพยากรทางการศึกษาไว้ 2 แนวทาง ดังนี้ ความหมายที่แคบทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยนำเข้าที่

นำไปใช้เพื่อการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปของเงินงบประมาณทั้งรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำปี เช่น เงินเดือน และค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย วัสดุอุปกรณ์ และการลงทุน ความหมายที่กว้างทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยนำเข้าและปัจจัยกระบวนการจัดการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้านั้นให้บังเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลความสามารถในการดึงการระดมสรรพกำลังสังคมเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ หรือเวลาที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาในแง่ของการสละเวลามาให้ทางการศึกษาของบุคคลในสังคม ซึ่งไม่ใช่ครูอาจารย์ประจำ นอกจากนี้ทรัพยากรทางการศึกษา ยังหมายถึงทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาได้

ปรัชญา เวสารัช (2545 : 6-7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สาระเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ หลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วยเนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ต้องการแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

2. ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้แก่ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตามเรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอน ตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

3. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะเก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เหล่านี้ สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษา

จึงมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้น รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำขมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา ยังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังคงจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

6. เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาล ในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

8. ผู้เรียน ถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษา

อบรม การประเมิน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษา ในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐาน สำคัญคือ ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา และการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน

สมพร แดงสวัสดิ์ (2548 : 11-13) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบทางการศึกษา คือ ปัจจัยทุกสิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยทรัพยากร หลัก 4 อย่าง ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการที่ดี ทรัพยากรและทรัพยากร ทางการศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และยัง ได้กล่าวว่าทรัพยากรเป็นตัวกลางหรือ ตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมของโรงเรียนหรือหน่วยงานดำเนิน ไปได้และทรัพยากรจะมีบทบาท ต่อกิจกรรมหรือการดำเนินธุรกิจของ โรงเรียนหรือหน่วยงานทั้งในด้านของปริมาณหรือคุณภาพ ทำให้การทำงานสำเร็จลงได้ด้วยดี ทรัพยากรทางการศึกษา เป็นปัจจัยทุกสิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรหลัก 4 อย่าง คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่ดี ทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะเป็นปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550 : 4) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบ การศึกษาหมายถึงทรัพยากรที่มีใช้เงิน (Non-Financial Resources) และทรัพยากรทางการเงิน (Financial Resources) ในความหมายแรก ทรัพยากรที่มีใช้การเงินครอบคลุมปัจจัยหลัก ๆ คือ ที่ดิน แรงงาน ทุนและการประกอบการ ตามนัยนี้ ทรัพยากรทางการศึกษาจึงรวมถึงบุคลากร ที่ดิน อาคารสิ่งก่อสร้าง การเรียนการสอน และการผสมผสานการใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และได้กล่าวถึงทรัพยากรทางการศึกษาใน ความหมายที่แคบ คือปัจจัยนำเข้า (Input) นำไปใช้ เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทภายในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปของ เงินงบประมาณ ทั้งด้านรายจ่าย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำ เช่น เงินเดือน และค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกรณ์ กับรายจ่ายด้านการลงทุนทรัพยากรการศึกษาในความหมายที่กว้าง คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) และปัจจัยกระบวนการในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้บังเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น ทรัพยากรทางการศึกษาจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะงบประมาณ ทางการศึกษา หากรวมถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการดึงและระดมสรรพกำลัง ในสังคมเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเม็ดเงินหรืออุปกรณ์ หรือเวลา (Time) ที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาทั้งในแง่ของการสละเวลา มาให้บริการทางการศึกษาจากบุคลากรภายในสังคมซึ่งมีใช้ครูหรืออาจารย์ประจำ นอกจากนี้ ทรัพยากรทางการศึกษายังหมายรวมถึง ทรัพยากรมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

กับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า องค์ประกอบทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษา

รูปแบบของการจัดการศึกษา

เนื่องจากความหลากหลายของสมาชิกในสังคมเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2445 : 5-6)

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้ หมายถึงการศึกษาที่จัดรูปแบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนใหญ่จัดใน โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งเรารู้จักคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว การศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เป็นต้น
3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ การศึกษารูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้สามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากภารกิจการงานอื่นศึกษาแล้วเรียนรู้ได้จึงเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งนี้รูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลาย เช่นการฟังบรรยายพิเศษ การศึกษาจากเอกสาร การชมการสาธิต การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีส่วนใกล้ชิดร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ

การบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543 : 36) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของคณะบุคคลในการบริการด้านการศึกษาแก่นักเรียน โดยการทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป เพื่อพัฒนาสมาชิกในสังคมทุกๆ ด้าน ตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม เพื่อให้มีการพัฒนาและตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆต้องอาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาชีพพยากรณ์ ตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลมีการพัฒนาที่เป็นไปตามเป้าหมายของสังคมที่ตนเองดำเนินชีวิตอยู่

กล้า ทองขาว (2547 : 12) ได้กล่าวสรุปความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาไว้ว่า คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ประชาชนทุกคนในสังคมได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิต สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่มีอยู่

มิตรธีรา วิสูตรานุกูล (2547 : 14) การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในหลายๆด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของ การบริหารการศึกษาได้ว่าหมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดี ร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่างๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่างๆและกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งสิ้นการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดหาอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ

กระบวนการบริหารการศึกษา

กระบวนการบริหารทางการศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ให้แนวคิด และความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ในที่นี้จะขอเสนอ กระบวนการบริหารการศึกษาของนักวิชาการบางท่านดังนี้

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2542 : 16-17) ได้ระบุว่า กระบวนการบริหารการศึกษาโดยวิเคราะห์และประมวลผลการบริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผน กิจกรรมนั้น จะไม่สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจสั่งการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการบริหาร
2. การจัดองค์การ ทำให้เกิดความมีระเบียบในการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน
3. การอำนวยการ เป็นความสามารถในการจูงใจ การแก้ไขปัญหาในหน่วยงาน เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การควบคุม เป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดผลและการแก้ไขปัญหา
5. การจัดบุคคลส่งสู่งานงานเกี่ยวข้องกับการสรรหา การบรรจุคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนี้ ฟาโย (Fayol. 1916 : 425 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2551 : 34-35) กล่าวถึงกระบวนการทางการบริหารเปรียบเสมือนกิจกรรมทางการบริหารธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมทางเทคนิค (Technical Activities)
2. กิจกรรมด้านการค้าขาย (Commercial Activities)
3. กิจกรรมด้านการเงิน (Financial Activities)
4. กิจกรรมด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Activities)
5. กิจกรรมด้านการบัญชี (Accounting Activities)
6. กิจกรรมด้านการบริหารจัดการ (Managerial Activities)

กิจกรรมในข้อที่ 6 กิจกรรมด้านการบริหารจัดการ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญพื้นฐานของการบริหารงาน เรียกว่า The Elements of Management ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอีก 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (To Plan)
2. การจัดองค์การ (To Organize)

3. การบังคับบัญชา (To Command)
4. การประสานงาน (To Coordinate)
5. การควบคุมงาน (To Control)

กลุคและอูวิก (Gulick & Urwick. 1989 : 234 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2551 :

35) ได้นำเสนอกระบวนการบริหารเป็นกิจกรรมทางการบริหารออกเป็น 7 ประการ คือ

1. Planning หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าว่าองค์กรจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. Organizing หมายถึง การจัดองค์การ การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน การจัดสายการบังคับบัญชา และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่
3. Staffing หมายถึง การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนา การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลงาน การพิจารณาความดีความชอบ การให้สวัสดิการและการให้พ้นจากงาน
4. Directing หมายถึง การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการและการควบคุมบังคับบัญชา
5. Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
6. Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การเพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
7. Budgeting หมายถึง การงบประมาณ การใช้จ่ายเงิน การควบคุมการใช้จ่ายและการตรวจสอบด้านการเงิน

โดยกิจกรรมทั้ง 7 ประการนี้ รวมเรียกว่า POSDCoRB ที่ถือเป็นงานในหน้าที่ของผู้บริหารองค์การราชการ โดยทั่วไปในส่วนของกระบวนการบริหารนั้น จะต้องประกอบด้วยกิจกรรม 10 ประการ ดังต่อไปนี้ เทด (Tead. 1997 : 412 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2551 : 36-37)

1. Goal and Objectives การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้ชัดเจน
2. Board Plan การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน
3. Recruit Staff การจัดหาคนเข้าทำงาน และกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
4. Clear Delegation and Allocation of Authority การกระจายงานและการมอบหมายอำนาจหน้าที่แก่ผู้ร่วมงานให้เป็นสัดส่วนและชัดเจน
5. Direct and Oversee การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน

6. Standardization การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพงาน
7. Good Coordination จัดให้มีการประสานงานที่ดีทุกฝ่าย
8. Stimulation การบำรุงขวัญ ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

9. Evaluation of the Total Outcome การประเมินผลรวมของผลผลิต

10. To Look Ahead การเตรียมวางแผนงานในอนาคต

จากความคิดเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าต่างก็มีความเห็นในส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันเป็นบางขั้นตอน แต่ในความหมายของกระบวนการก็มีความหมายคล้ายคลึงกันทั้งนี้โดยภาพรวมพบว่ากระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร หรือจัดองค์กร การกระตุ้น การจูงใจ การติดต่อประสานงาน การควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ทรัพยากรการบริหารการศึกษา

ทรัพยากรทางการบริหารการศึกษาสามารถจำแนกได้หลายประเภททั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานขององค์กรว่ามีแนวทางการดำเนินงานอย่างไร จะต้องใช้อะไรเป็นตัวประกอบในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการบริหารการศึกษามี 4 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรด้านบุคลากร

ในการจัดการศึกษาจะต้องใช้บุคลากรเป็นจำนวนมากอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีภารกิจใดที่ใช้คนมากเท่ากับการจัดการศึกษาเพราะการศึกษามีหลายระดับ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีทั้งผู้ให้โอกาสและผู้รับโอกาส ในการบริหารจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบและวิธีการเฉพาะของตนเอง ที่มาทำหน้าที่ให้โอกาสทางการศึกษา กลุ่มของบุคลากรที่มาปฏิบัติหน้าที่จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์ สูงกว่ากลุ่มข้าราชการอื่น เพราะภารกิจทางการศึกษามีผลต่อชีวิตของคนเป็นจำนวนมาก โดยได้มีนักการศึกษากล่าวถึง ทรัพยากรบุคคล ดังนี้

กฤษณา สว่างแสง (2547 : 14) กล่าวว่า ทรัพยากรบุคคลได้แก่บุคคลต่างๆ ในท้องถิ่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาเช่น วิทยากรเฉพาะด้าน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าของสถานประกอบการซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

ธวัชชัย เปรมปรีดี (2543 : 6) ได้กล่าวว่า บุคลากรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษา อาจมีหลายกลุ่มและอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ปัจจุบันได้มีการแบ่งกลุ่มบุคคลตามแนวคิดของวิทยาการสมัยใหม่แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทที่มีความคิดก้าวหน้าเป็นพวกที่ช่างริเริ่ม ค้นคิด (Innovator) ได้รับการชี้แนะเพียงเล็กน้อยก็สามารถเข้าใจได้หมด
  2. ประเภทรับรู้ได้ไว (Early Adopter หรือ Early Majority) สามารถรับรู้และปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว
  3. ประเภทรับรู้ได้ช้า (Late Adopter หรือ Late Majority) สามารถรับรู้และปฏิบัติได้ช้า
  4. ประเภทล่าหลัง (Laggard) ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น
- ประเวศ วะสี (2544 : 9) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการบุคคลในฐานะที่เป็นภูมิปัญญาไทยไว้ว่าเป็นผู้ที่สร้างสมประกอบหรือจัดเจนจากวิถีชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ จึงมีความเป็นบูรณาการสูงทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม มีวัฒนธรรมเป็นฐานมีการเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง และเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุ

องค์การยูเนสโก ได้ให้ความหมายของผู้ทรงภูมิปัญญา อันเป็นทรัพยากรบุคคลไว้ว่าเป็นผู้ที่มีทักษะและเทคนิคในการคิดสร้างสรรค์ สิ่งที่ดำเนินการอยู่ในชีวิตประจำวันมาสร้างสรรค์ให้เป็นผลงาน ที่เปี่ยมด้วยศิลปะอันวิจิตรบรรจง สามารถสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (การปีโคเลียมแห่งประเทศไทย, 2544 : 9)

สมพร แดงสวัสดิ์ (2548 : 15-16) กล่าวว่าบุคลากรมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเป็นปัจจัยชี้ขาดในความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารถ้าบุคลากรมีคุณภาพก็สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้สำเร็จลุล่วงการจัดการศึกษาสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์

สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทรัพยากรด้านบุคคล มีความสำคัญในการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีรูปแบบและวิธีการเฉพาะของตนเอง ในการทำหน้าที่ให้โอกาสทางการศึกษากลุ่มบุคลากรที่มาปฏิบัติหน้าที่จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้มีประสบการณ์ สูงกว่ากลุ่มข้าราชการอื่น เพราะภารกิจทางการศึกษามีผลต่อชีวิตคนเป็นจำนวนมาก

2. ทรัพยากรด้านงบประมาณ

ในส่วนของทรัพยากรด้านงบประมาณหรือการเงิน ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 35-36) ได้ให้ความสำคัญของงบประมาณในแง่ของการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อการวางแผน การงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนของฝ่ายบริหารเพราะในการจัดงบประมาณ จะต้องวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมโดยประหยัดเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ ซึ่งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของงานที่จะทำและระยะเวลาของการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตลอดจนหน้าที่หรือกิจกรรมที่ส่วนต่าง ๆ

ต้องรับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายในรูปของแผนพัฒนาหรือแผนการเงิน

2. ความสำคัญต่อการประสานงานเมื่อกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์เป้าหมาย แนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จแล้วเป็นหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยงานที่จะต้องวางแผนดำเนินงานในหน่วยงานให้ประสานสอดคล้องกันทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานอื่น ซึ่งเรียกว่า การประสานแผนในรูปของแผนปฏิบัติการหรือแผนการใช้จ่ายเงิน หรือแผนงบประมาณ จะมีผลช่วยลดความซ้ำซ้อนความสูญเปล่า ความขัดแย้งตลอดจนประโยชน์สูงสุดการใช้จ่ายงบประมาณซึ่งมีอยู่ก่อนข้างจำกัดเป็นอย่างดี

3. ความสำคัญต่อการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน นอกจากงบประมาณ จะมีความสำคัญต่อการวางแผนงานและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แล้วฝ่ายบริหาร ยังสามารถใช้แผนงบประมาณเป็นเครื่องมือควบคุม กำกับติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในชั้นการบริหารแผนและการติดตาม ประเมินผลแผน ซึ่งจะช่วยให้ทราบ ความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ได้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2544 : 101-102) กล่าวว่า iva การเงินและการลงทุนทางการศึกษาของไทยมีปัญหาทั้งในด้านการระดมและการจัดสรร กล่าวคือยังไม่สามารถระดมความร่วมมือจากส่วนต่างๆ ของสังคมได้อย่างเต็มที่ในขณะที่เดียวกัน การจัดสรรงบประมาณก็ยังไม่ มีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมเท่าที่ควร นอกจากนี้ท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ควรต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐ ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมและมีการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมต่อไป

สมพร แดงสวัสดิ์ (2548 : 19) ได้กล่าวว่า งบประมาณเป็นทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ตลอดจนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะนำมาซึ่ง ทรัพยากรบริหารด้านอื่น ๆ อาทิ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ จนมักมีผู้กล่าวเสมอว่า คนมีเงินเป็นผู้มีอำนาจในทุกยุคทุกสมัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทรัพยากรด้านการเงิน หรืองบประมาณนั้นมีความสำคัญมากในการลงทุนและทำกิจกรรมการบริหารงานทุกประเภท ทุกกระบวนการ แต่ในการบริหารงาน การศึกษาอาจมีความกำกวมในเรื่องของงบประมาณ วิธีการงบประมาณจะเป็นเครื่องมือในการใช้จ่าย หรือจัดสรรงบประมาณให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการวางแผนการใช้จ่าย จัดลำดับความสำคัญ กำหนดระดับและปริมาณงบประมาณเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีการติดตามกำกับการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรซึ่งมีอย่างจำกัด

3. ทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์

ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยวัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งรวมถึง ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างเข้ามามีส่วนด้วย โดยสามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้ (สังวาลย์ วุฒิสถา. 2548 : 35-36)

1. งานพัสดุ ตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมาย พัสดุ หมายถึง วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ส่วน การพัสดุ หมายถึง การซื้อ การจ้าง การซ่อมแซม บำรุงรักษา การจัดทำเอง การแลกเปลี่ยน การเช่า การยืม การควบคุม และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้แล้ว

2. วัสดุและครุภัณฑ์ วัสดุและครุภัณฑ์สามารถจำแนกตามความแตกต่างออกได้ดังนี้

2.1 วัสดุสิ้นเปลือง หมายถึง สิ่งของเมื่อโดยสภาพเมื่อใช้แล้วย่อมสิ้นเปลืองหมดไปเองหรือแปรสภาพ หรือไม่คงสภาพเดิมอีกต่อไป เช่น ยางลบ หมึกโรเนียว น้ำมัน ฯลฯ

2.2 วัสดุถาวร หมายถึง สิ่งของที่มีลักษณะคงทนถาวร แต่มีอายุการใช้งานจำกัด เช่น เครื่องเขียนกระดาษ กรรไกร มีด พลุ ขวาน ฟุตบอล ไม้ป้องกัน บาสเกตบอล ฯลฯ

2.3 ครุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งของหรือของใช้ที่มีลักษณะคงทนถาวร บางอย่างมีอายุการใช้งานจำกัด เช่น โต๊ะ ตู้เก็บเอกสาร พิมพ์ดีด โทรทัศน์ ฯลฯ

3. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่ดิน หมายถึง พื้นที่และบริเวณที่หน่วยงานเป็นเจ้าของ ตามระเบียบว่าด้วยราชพัสดุ สิ่งก่อสร้าง หมายถึง อาคารและสิ่งก่อสร้างขึ้นในที่ดินและของหน่วยงาน การดำเนินงานด้านพัสดุ มีกระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งสามารถแยกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

3.1 ขอบข่ายในการดำเนินงาน คือ

3.1.1 วัสดุ ควบคุมโดยการลงบัญชี

3.1.2 ครุภัณฑ์ ควบคุมโดยการลงทะเบียน

3.1.3 ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ควบคุมโดยนำขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ

3.2 งานที่สำคัญในด้านพัสดุ ได้แก่

3.2.1 การจัดหา จัดซื้อ การจ้าง การจัดทำเอง และการแลกเปลี่ยน

3.2.2 การควบคุม ลงบัญชี ลงทะเบียน และการเบิกจ่ายพัสดุ

3.2.3 การจำหน่ายกรณีชำรุดบกพร่องเสียหายและหาผู้รับผิดชอบทางแพ่ง

3.2.4 การตรวจสอบประจำปี

สรุปได้ว่า ทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์นั้น มีความสำคัญ ซึ่งผู้บริหารต้องศึกษาระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ให้ละเอียดและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ ตั้งแต่การจัดหา จัดซื้อ การจ้าง การจัดทำเอง และการแลกเปลี่ยน การควบคุม

ลงบัญชี ลงทะเบียน และการเบิกจ่ายพัสดุ การจำหน่ายกรณีชำรุด บกพร่อง เสียหายและหาผู้รับผิดชอบทางแพ่งตลอดจนการตรวจสอบประจำปี

4. ทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ

ได้มีการกล่าวถึง ทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ ในหลายประเด็นซึ่งมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 33) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและหน่วยงานการศึกษา นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (หลักธรรมาภิบาล) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ

1. หลักนิติธรรม ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน อย่างเป็นธรรมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น
2. หลักคุณธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยและการประกอบอาชีพที่สุจริต
3. หลักความโปร่งใส การทำงานทุกขั้นตอนต้องยึดหลักความโปร่งใส เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงกลไกการทำงานร่วมกันให้สามารถตรวจสอบ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก
4. หลักการมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามาและเสนอความเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญการบริหารและการจัดการศึกษา
5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใส่ใจและกระตือรือร้นใจ การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและมีความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำของตนเองความบทบาทและหน้าที่
6. หลักความคุ้มค่า มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชนและประชาชนที่รับผิดชอบ สมพร แดงสวัสดิ์ (2548 : 23) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในด้านการจัดการ คือ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การนิเทศ กำกับติดตาม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ หรือผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เบญจวรรณ อุไรรัตน์ (2550 : 50) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ประสิทธิภาพการบริหารขึ้นอยู่กับการจัดการ อาจกล่าวได้ว่าการจัดการเป็นกระบวนการดำเนินการที่ประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดรูปงาน การเร่งรัดและการควบคุม การดำเนินงานของบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดการที่ดีทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในด้านการจัดการดังต่อไปนี้

1. การจัดสายงาน หมายถึง การแบ่งงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
  2. การจัดบุคลากรเข้าสายงาน หมายถึง การจัดบุคลากรให้เข้ารับผิดชอบในสายงานที่จัดแบ่งไว้โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความสมัครใจของบุคลากรแต่ละคน
  3. การจัดทรัพยากรและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องหาวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการพัฒนาการศึกษา
  4. การจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถทันการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
  5. การวางแผนการดำเนินงาน เพื่อเป็นการเตรียมตัวในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า อันจะเป็นผลให้การพัฒนาขององค์กรเป็น ไปอย่างมีเป้าหมายและมีทิศทางมากขึ้น
  6. การประเมินผลการทำงาน ผู้บริหารจะต้องติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- กล่าวโดยสรุป ในการจัดการศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีจึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจะต้องเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้กฎหมาย และระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทหลายฉบับในการกำหนดคน โยบายและแนวทางปฏิบัติ ขอนำเสนอรายละเอียดดังนี้

นโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจในการบริหารรัฐกิจของรัฐบาลกลางมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ไปยังท้องถิ่น ให้เป็นผู้ดำเนินการมากขึ้น ส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดคน โยบายในภาพรวมเป็นสำคัญ และแนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาชาติจึงได้มี

กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 116 - 121)

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้
มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐจะต้องจัดให้
อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ
มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง
มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุน ให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้
คุณธรรม จัดให้กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความ
เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่
บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิ ที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการ
ภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อ มาตรา
78 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
ในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ไว้ดังนี้ มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาใน
ระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมตามความต้องการภายในท้องถิ่น
มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษารวม
ทั้งเสนอแนะและการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน
ทั้งจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้ให้รัฐและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม
ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่
ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

3.1 ส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ

3.2 การจัดการศึกษา

3.3 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพเด็ก สตรี คนชรา

และผู้ด้อยโอกาส

3.4 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

3.5 การส่งเสริมกีฬา

3.6 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

มาตรา 30 แผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจบริการสาธารณะ ที่ดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดบริการสาธารณะให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในสี่ปี

4. พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม
มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

4.1 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.2 ส่งเสริมพัฒนาสตรีเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

สรุปได้ว่า นโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ว่าด้วยกฎหมายกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นความเป็นอิสระให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุก ๆ ด้านที่เป็นการจัดระบบการบริการสาธารณะและด้านการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

หลักการและแนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อรสา สุขเปรม (2544 : 153) ได้กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนด 3 รูปแบบ คือ (1) เทศบาล (2) องค์การบริหารส่วนตำบล และ (3) การปกครองรูปแบบพิเศษ เทศบาล ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบลเป็นต้น การปกครองรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เป็นต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่พัฒนานโยบายการจัดการศึกษา การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ

วัฒนธรรมอันดี ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนเงินรายได้ของท้องถิ่นเป็นเงินอุดหนุนให้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่น ทั้งที่เป็นโรงเรียนในความรับผิดชอบและโรงเรียนสังกัดหน่วยงานอื่น ตลอดจนติดตาม ดูแลการดำเนินงานของโรงเรียนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลใดมีความพร้อมที่จะจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้เต็มรูปแบบเช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้จัดการศึกษาดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 117- 118) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของรัฐเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา หลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักเป็นการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ จะต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม หรือความบกพร่องทางการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของรัฐ และต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ

นักวิชาการก็ให้แนวความคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้หลายแนวคิด สรุปได้ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 30) ให้ความเห็นว่า มีความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงาน สถานศึกษา การบริหารราชการส่วนภูมิภาคไม่สามารถสนองตอบต่อประชาชนได้ เพราะไม่ได้เป็นตัวแทนของประชาชน โดยตรงในขณะที่ท้องถิ่นใกล้ชิดประชาชนมากกว่า ดังนั้น การที่จะตอบสนองประชาชนได้ ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร โดยการปรับปรุงการบริหารราชการและกำหนดบทบาทให้ชัด โดยแบ่งภารกิจเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ งานที่เป็นหน้าที่ของส่วนกลางและงานที่เป็นหน้าที่ของส่วนท้องถิ่น

กมล สุธประเสริฐ (2541 : 8) ให้ความเห็นว่า จากอดีตที่ผ่านมา การจัดการศึกษาถูกครอบงำโดยรัฐค่อนข้างมาก ถึงเวลาแล้วที่ควรให้สถานศึกษาและประชาชนจัดการศึกษาของตนเอง การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาพๆ หนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นถึง การจัดการตนเองด้านการศึกษาของประชาชน การจัดการศึกษาของท้องถิ่นควรเป็นไปในรูปของ คณะกรรมการอาจเรียกว่า คณะกรรมการศึกษา แยกต่างหากจากคณะกรรมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุนทร สุพันธ์ชัย (2541 : 15) ให้ความเห็นว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นไปในรูปของคณะกรรมการ ทั้งระดับหน่วยงานบริหาร และระดับสถานศึกษาระดับหน่วยงานควรควบคุมและกำกับดูแลน้อย ควรให้สถานศึกษามีอิสระทางการบริหารเป็นของตนเอง และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ควรเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ และควรจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนรายหัว

นิรันดร์ โสมวงศ์ (2549 : 41) ได้กล่าวถึงลักษณะและวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่า เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความพร้อมและศักยภาพ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำนโยบายที่เหมาะสมกับศักยภาพความต้องการและความพร้อมไปปฏิบัติได้ เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ร.บ.การศึกษาฯ และ พ.ร.บ.กำหนดแผนฯ ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทางดังนี้

1. การดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยดำเนินการได้ 2 กรณี คือ

1.1 การจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง หรือขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับและประเภทการศึกษา โดยให้สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรือสถานศึกษาเดิมที่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับและประเภทการศึกษาจัดการศึกษาในระดับและประเภทที่มีความพร้อมและเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น อาจแยกได้เป็น 4 กรณี คือ

1.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เคยจัดการศึกษามาก่อนจัดตั้งสถานศึกษา เพื่อให้จัดการศึกษาในระดับและประเภทที่กำหนด

1.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอยู่แล้ว จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเพิ่มเติม โดยให้สถานศึกษาใหม่จัดการศึกษาในระดับและประเภทที่จัดอยู่แล้วในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

1.1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอยู่แล้ว จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเพิ่มเติม โดยให้สถานศึกษาใหม่จัดการศึกษาในระดับและประเภทที่แตกต่างไปจากระดับ และ

ประเภทที่จัดอยู่แล้วในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

1.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้จัดตั้งสถานศึกษาเพิ่มเติม แต่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับหรือประเภทการศึกษาจากระดับและประเภทที่จัดอยู่เดิม

1.2 คำเนิการรับถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาที่รัฐบาลจะถ่ายโอนภารกิจการศึกษา ของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการการศึกษา

สำหรับการดำเนินการทั้ง 2 กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ต้องดำเนินการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

2. การดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพย์สินอื่น ๆ รวมทั้งการเสนอแนะ และร่วมพัฒนาการศึกษา

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา สรุปได้ดังนี้ การจัดการศึกษาของท้องถิ่นต้องเป็นลักษณะการกระจายอำนาจที่ชัดเจน แต่ต้องแยกกันระหว่าง การบริหารขององค์กรท้องถิ่นกับการบริหารการศึกษาในท้องถิ่น

สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ถึงแม้ก่อนปี พ.ศ. 2542 เทศบาลและกรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษาอยู่แล้วก็ตาม แต่ในช่วงที่ผ่านมาหลังจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมากมาขรวมทั้งมีการถ่ายโอน โรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยในปีพ.ศ. 2551 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 18,000 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 1,388 แห่ง (เกษม วัฒนชัย, 2551 : 32-33) และจากการศึกษา สภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประกอบการจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี พ.ศ. 2552 – 2554 พบว่า (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551 ข : 2)

1. สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีมาตรฐานด้านปัจจัย อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในขณะที่มาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปัจจัยที่ใช้ในการจัดการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้

เพื่อยกระดับผู้เรียนให้สูงขึ้น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ขาดระบบบริหารจัดการศึกษาที่ดี ทำให้มาตรฐานการบริหารงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างต่ำ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ด้านการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ค่าตอบแทนต่ำ
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชน
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเองทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้

สรุปคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดแข็งด้านทรัพยากรในการจัดการศึกษา คือ มีทรัพยากรและรายได้ค่อนข้างเพียงพอต่อการจัดการศึกษา และมีความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ มีจุดอ่อนด้านบุคลากร กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา และอำนาจตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งอาจเกิดผลเชิงการได้ง่ายสำหรับ โอกาสในการจัดการศึกษาท้องถิ่นก็คือ นโยบายกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและได้รับการจัดสรรงบประมาณ แต่อุปสรรคที่สำคัญในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือประชาชนขาดความรู้ ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนต่อการจัดการศึกษาท้องถิ่น ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ขาดการตรวจสอบภาคประชาชน จึงทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

องค์กรบริหารส่วนตำบล

องค์กรบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็น ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 โดยยกฐานะจากสภาตำบล ที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ย

ไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันเกิดขึ้นจากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 ก : 11-14)

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลมี 1 หมู่บ้านให้เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 6 คน หากมี 2 หมู่บ้านให้เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละ 3 คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งเลือกมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วให้นายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 พิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

2. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งไม่ใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการได้ไม่เกิน 2 คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้คนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี และสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

2.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

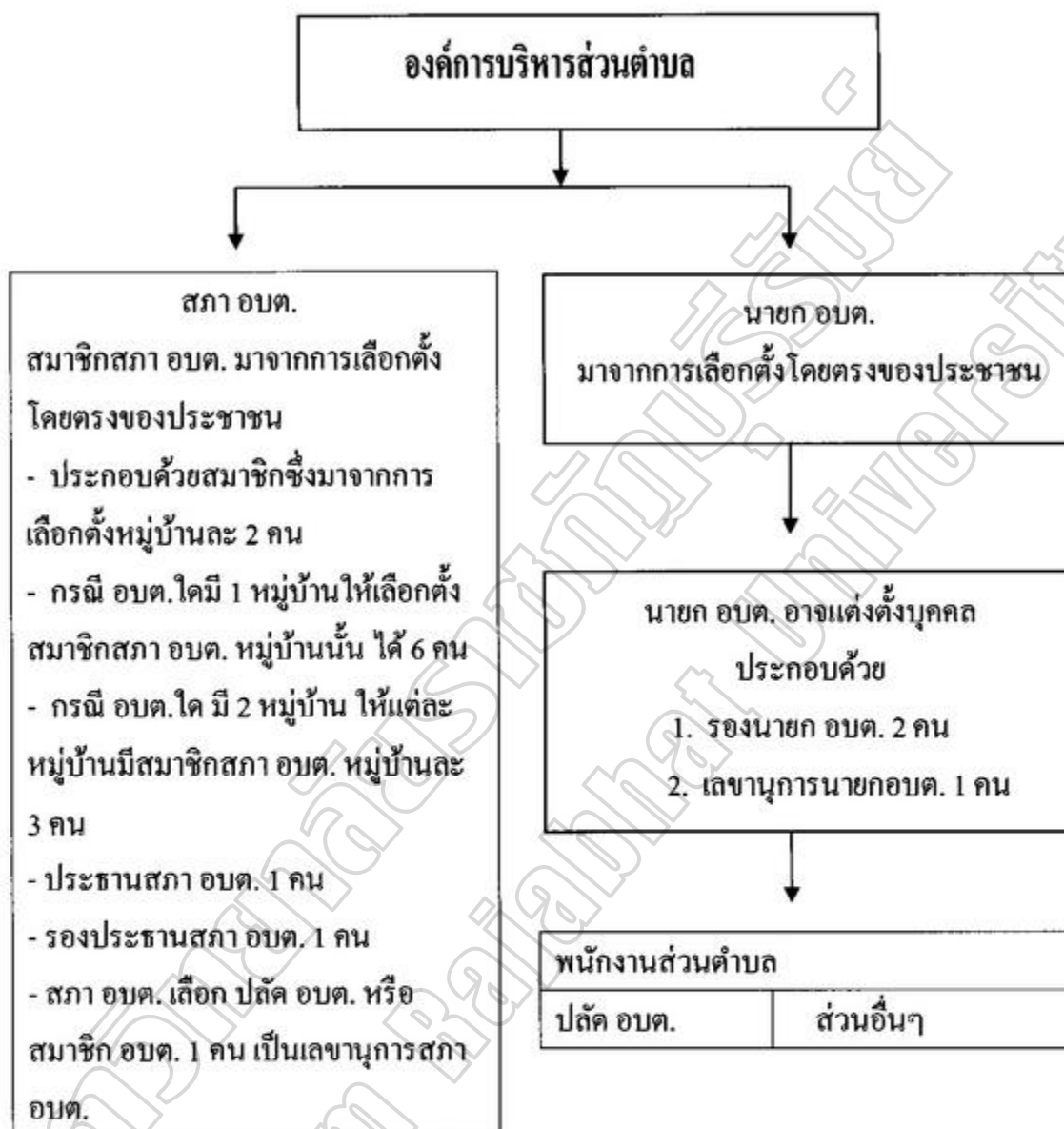
2.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายก
องค์การบริหารส่วนตำบล

2.4 วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามความเรียบร้อย

2.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นให้นายก
องค์การบริหารส่วนตำบล ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล และให้มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและ
ลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล รองจกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบ
ควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่เกิดขึ้นจากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5
พ.ศ. 2546) ดังภาพประกอบ 1 (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 157)

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546)

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) ให้พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม. 2550 : 157)

1. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
2. การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
  4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
  6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
  7. คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
  9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
- นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้ (โกวิท พวงงาม, 2546 : 5 – 8)

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขป้องกันโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริม และการฝึกและประกอบอาชีพ
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชราผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

จะเห็นได้ว่าการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นที่ชัดเจนและภายใต้กฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมที่นอกเหนือจากกฎหมายกำหนดได้ตามความเหมาะสม

ภารกิจการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2545 – 2559) จัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ พ.ร.บ.เฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งรวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยกำหนดภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 ก : 1-5)

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีนโยบายให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษา

อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบการงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้คุณธรรม และมีความสำนึกในความเป็นไทยโดยมีนโยบายให้มีความเสมอภาคในการเข้ารับบริการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล องค์กรเอกชน สถานประกอบการ ในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การจัดการบริการให้ความรู้ด้านอาชีพเป็นการจัดบริการและ สนับสนุน พัฒนา ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชน โดยมีนโยบายส่งเสริมอาชีพ สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ ถูกต้องตามกฎหมาย สนับสนุนการระดมทุนและจัดการ นำวิทยาการต่างๆมาปรับปรุงการประกอบ อาชีพ การจัดการด้านตลาด ให้ได้มาตรฐาน และเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น มีการระดมทุนและ รวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน มีการพัฒนามาตรฐานสินค้าและ บรรจุภัณฑ์ให้สามารถออกสู่ตลาดสากลและให้มีระบบการจัดการและสร้างเครือข่ายด้านการตลาด

4. การจัดการส่งเสริมกีฬานันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา นันทนาการกิจกรรมเด็กและเยาวชน อย่างหลากหลายและมี ประสิทธิภาพมีสถานที่เล่นกีฬาออกกำลังกาย นันทนาการอย่างเหมาะสม ปลูกฝังให้ประชาชนตระหนัก เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬา

5. การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยของท้องถิ่น โดยมีนโยบาย บำรุงรักษาส่งเสริมและอนุรักษ์สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีเพื่อให้เกิดสังคม ภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกันสืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจใน เอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น เด็กเยาวชนและประชาชนรู้คุณค่าของศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์และข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบำรุงรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประวัติศาสตร์ และอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีให้ดำรงอยู่

จากภารกิจการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวข้างต้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษา 2 ด้านคือ การจัดการศึกษาปฐมวัย และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในท้องถิ่นให้มีคุณภาพและมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปดังนี้
(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 : 6)

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อให้เด็กมีอายุในเกณฑ์การศึกษาทุกคน ในเขตความรับผิดชอบได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเท่าเทียมกัน

3. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานตามที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเน้นวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีหลากหลายและให้ผู้เรียน

4. เพื่อให้จัดการศึกษาของท้องถิ่นดำเนินตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของประชาชนในท้องถิ่น ให้จัดการศึกษาทุกระดับและตามศักยภาพและความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล

5. เพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น ได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชนเพื่อพัฒนาให้คนมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม ตระหนักในคุณค่าของกีฬานันทนาการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. เพื่อให้ความรู้ความสามารถแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาด โอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุน การประกอบอาชีพให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง

ได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศ ที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับการวิจัยสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

จรัส บัดตานัง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่สภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคิดว่าควรตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประสานการจัดการศึกษา ให้ความช่วยเหลือวัสดุ อุปกรณ์แก่หน่วยงานทางการศึกษา สนับสนุนการกีฬาแก่เด็กและเยาวชน ให้ความรู้ทางเสียงตามสาย ขยายโอกาสทางการศึกษา จัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและโรคเอดส์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้าไปมีส่วนร่วมส่งเสริมตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การประสานงานจัดการศึกษา ประชาสัมพันธ์การศึกษา ในด้านปัญหาพบว่า งบประมาณล่าช้า ไม่เพียงพอ ขาดความรู้ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ผลวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นและสามารถระบุแหล่งของปัญหาส่วนใหญ่แล้วมาจากผู้ปกครองยากจน รongลงมาโรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาโดยตรง ส่วนมากจะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ให้ผลทางอ้อม เช่น ส่งเสริมกีฬาและประเพณี เป็นต้นและองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้แสดงบทบาทในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา แต่สิ่งที่ทำได้ในขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นการรณรงค์ให้เยาวชนอายุช่วง 3-14 ปี ได้มีโอกาสเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความคิดเห็นสิ่งที่น่าทำได้คือ การออกข้อบังคับของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษาโดยเฉพาะ ในเรื่องของการส่งเสริมครูให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง โดยการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ายังไม่มีศักยภาพเพียงพอและหากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกลางองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าจะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้

ประภาพรณ ไชยวงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษิตตามอัธยาศัยมากกว่าการศึกษาในระบบ การศึกษาในระบบระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษานอกระบบที่จัดมากที่สุดคือการจัดอบรมด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาตามอัธยาศัยครอบคลุมถึงการจัดศูนย์กีฬาันทนาการและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

เจษฎา ศรีติสุด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการจัดการศึกษาของเทศบาลที่ยกฐานะขึ้นใหม่ปีพุทธศักราช 2542 : กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิคต์ พบว่า สภาพการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเทศบาลที่ยกฐานะขึ้นใหม่ ปีพุทธศักราช 2542 เทศบาลได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาควบคู่กัน กับการพัฒนาด้าน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยปัจจุบัน เทศบาลทั้ง 14 แห่ง ยังไม่มีการรับการถ่ายโอนการจัด การศึกษา ฉะนั้น จึงยังไม่มีโรงเรียนอยู่ในสังกัดเทศบาล มีเอกภาพในการกำหนดนโยบายในเรื่องของการจัดการศึกษา และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ระยะ 5 ปี (2545-2549) แล้ว ได้บรรจุแผนการพัฒนาในด้านการจัดการศึกษา ไว้ด้วย เน้น การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนการจัดการศึกษาในระบบเทศบาล ก็ได้เข้าไปมีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการสนับสนุนงบประมาณ โครงการอาหารกลางวัน อุปกรณ์การศึกษา และเข้าเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาล ได้มีการจัดกิจกรรมด้านกีฬาแก้ปัญหาเสพติด มีการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของ ท้องถิ่น ได้ให้ความรู้ทางด้านการศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดอบรมและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยบางเทศบาลได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทุก เทศบาลมีความตั้งใจที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เจริญตามศักยภาพ โดยสมาชิกสภาเทศบาล จะเป็นผู้นำแนวคิด และความต้องการของประชาชนเข้ามาสู่ แนวคิดจะมีแตกต่างจากการจัดการศึกษาตามสภาพที่เป็นอยู่เพียงเล็กน้อย ซึ่งทั้งสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และแนวคิดนั้น ได้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามความมุ่งหมายและหลักการแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แต่การดำเนินการจัดการศึกษานั้นยังขาดความรู้ในเรื่องของระบบและรูปแบบการ จัดการศึกษา เทศบาลส่วนใหญ่กำลังดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาล

เฉลิม พลับพลึงไพร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการถ่าย โอนภารกิจด้านการศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านชุมชนและทรัพยากร และด้านสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า มีปัญหาในเรื่องงบประมาณมากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ในด้านการจัดการศึกษา

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างประเทศ ที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับการวิจัยสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงขอนำเสนอ ดังนี้

สมิท (Smith. 1971 : 2377 -A ; อ้างถึงใน สรรพสิทธิ์ สาพิมพา. 2547 : 55) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของตัวแทนประชาชนในการวางแผนและพัฒนาการศึกษา พบว่า คณะกรรมการการศึกษา และประชาชนมีความต้องการที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาที่มาจากตัวแทนประชาชนไม่เห็นด้วยในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนดำเนินการฝ่ายเดียวโดยไม่ให้คณะกรรมการรับรู้ และเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้ามากกว่าเดิม หากเปิด โอกาสให้คณะกรรมการ ได้เข้ามาร่วมพัฒนากิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

เวลลา (Vella. 1979 : 75 -76A) ได้ศึกษาถึงการใช้การศึกษาชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคลเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาในประเทศโลกที่สาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาชุมชนและทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งได้วิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาชุมชนภาคเหนือของประเทศแทนซาเนีย ได้สรุปผลว่า การศึกษาชุมชน ต้องถือเอาบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการสอนให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุดสำหรับให้ชุมชนพึ่งตนเอง โครงการการศึกษาที่จัดขึ้น จะต้องบูรณาการแผนพัฒนาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติผู้รับผิดชอบโครงการ จะต้องเข้าใจในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ทั้งเนื้อหาและกระบวนการการศึกษาชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาชุมชนที่จัดตั้ง มิใช่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลเท่านั้นแต่ยังต้องสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและประสบการณ์ของบุคคลด้วย

เฮย์วู้ด (Heywood. 1996 : 50 ; อ้างถึงใน พิสิษฐพงศ์ แจ่มใส. 2546 : 82) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการพัฒนาการศึกษาในทรินิแดดและโตเบโกพบว่า รูปแบบการกระจายอำนาจการศึกษาเป็นการสนองผลประโยชน์ทางการเมืองเกินกว่าที่จะพิจารณาถึงความเหมาะสมในการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง

เฮอร์แมน (Herman. 2002 : 2111 – A) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ในโรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง โดยการสัมภาษณ์จากนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะอาจารย์ ทั้งเป็นแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดชุมชนการเรียนรู้ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญ 4 ปัจจัยที่มีบทบาทในการจัดตั้งชุมชน คือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของมีการปฏิสัมพันธ์และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การมีค่านิยมและความเชื่อ ร่วมกันและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการมีพลังและอิทธิพลเชิงผลวัดที่สรุปขึ้นภายในชุมชนและหาว่าการสร้างชุมชน การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ความพยายามในการสร้างชุมชน การเรียนรู้ ซึ่งเน้นการวินิจฉัยความเชื่อ ค่านิยมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและการปฏิบัติต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน อาจทำให้ระดับข้อขัดแย้งทั้งในเรื่องขอบเขตและการกีดกันลดหายไป

จากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่จะมีสภาพ ความพร้อม ความต้องการ ตลอดจนปัญหาที่แตกต่างกันทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจัดขึ้นตามความต้องการของประชาชน สภาพพื้นที่วิถีชีวิต ค่านิยม ที่แตกต่างกัน ตามกรอบของกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่และภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการบริหารให้ความรู้ด้านอาชีพ ส่งเสริมกีฬาันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชน และการดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพคน จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนซึ่งก็คือประชาชนทุกวัย เมื่อคนมีคุณภาพ ครอบครัวมีคุณภาพ สังคมก็มีคุณภาพ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการและนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นายกองตำบล จำนวน 155 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 155 คน และนักวิชาการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 155 คน รวมทั้งหมดจำนวน 465 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นายกองตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา ที่ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่าง 339 คนหลังจากนั้นทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามสถานภาพตำแหน่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น นายกองตำบล 113 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 113 คน และนักวิชาการศึกษา 113 คน ดังปรากฏในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอและสถานภาพตำแหน่ง

อำเภอ	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง							
	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	นายก อบต.	ปลัด อบต.	นักวิชาการ ศึกษา	รวม	นายก อบต.	ปลัด อบต.	นักวิชาการ ศึกษา	รวม
เมืองปทุมธานี	16	16	16	48	12	12	12	36
ปะคำ	4	4	4	12	3	3	3	9
นางรอง	14	14	14	42	11	11	11	33
นาโพธิ์	5	5	5	15	4	4	4	12
ประโคนชัย	14	14	14	42	10	10	10	30
หนองหงส์	6	6	6	18	5	5	5	15
พุทไธสง	7	7	7	21	5	5	5	15
บ้านใหม่ฯ	5	5	5	15	4	4	4	12
โนนสุวรรณ	3	3	3	9	2	2	2	6
เฉลิมพระเกียรติ	2	2	2	6	1	1	1	3
ลำปลายมาศ	15	15	15	45	11	11	11	33
ขำนิ	4	4	4	12	3	3	3	9
สตึก	12	12	12	36	9	9	9	27
โนนดินแดง	3	3	3	9	2	2	2	6
พลับพลาชัย	4	4	4	12	3	3	3	9
บ้านด่าน	3	3	3	9	2	2	2	6
ละหานทราย	2	2	2	6	1	1	1	3

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง							
	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	นายก อบต.	ปลัด อบต.	นักวิชาการ ศึกษา	รวม	นายก อบต.	ปลัด อบต.	นักวิชาการ ศึกษา	รวม
ห้วยราช	6	6	6	18	5	5	5	15
หนองกี่	8	8	8	24	6	6	6	18
บ้านกรวด	3	3	3	9	2	2	2	6
คูเมือง	7	7	7	21	5	5	5	15
แคนดง	4	4	4	12	3	3	3	9
รวม	155	155	155	465	113	113	113	339

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคำถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีต่อสภาพการการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ในมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับการปฏิบัติเป็น 5 ช่วง คือ

คะแนน	ความหมาย
5	หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม

2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 นายชินทร์ ส่องสพ ุฒิการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งหัวหน้าห้องถิ่นอำเภอนางรอง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

2.4.2 นายวัฒนา ศาลาแก้ว ุฒิการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์พระยา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.3 นายสุรศักดิ์ ชัยรัมย์ ุฒิการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแพงพวย อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาวิทยาลัย เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาใน จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.7 หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 54 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.203 ถึง 6.259

2.8 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านเกณฑ์ในข้อ 2.7 มาหาค่าเชื่อมั่น

(Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9574

2.9 นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงผู้นำท้องถิ่นเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
  - 4.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
  - 4.2 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง เถลถายการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.5 เมื่อพบความแตกต่างจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

4.4 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยใช้ ค่าที (Independent Samples t-test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.5

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หรือยลเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤตเป็นรายข้อตามวิธีของ t-test โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 94)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าอัตราส่วนวิกฤตรายข้อ
$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96-98)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
S_i^2	แทน	จำนวนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการศึกษา ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 116)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าแจกแจงของ F
MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 346)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})(2/n)}$$

เมื่อ K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
MS_{within}	แทน	ค่า Mean Square within Group
n	แทน	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

3.2 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยใช้ค่า t (Independent Samples t-test) กำหนดมีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 322)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t
X_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
X_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
ครั้งนี้ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่จะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ มีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ
นักวิชาการศึกษา

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
บุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับ
นักวิชาการศึกษาจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
บุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ

นักวิชาการศึกษำจำแนกตามวุฒิการศึกษำ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของวุฒิการศึกษาและสถานภาพตำแหน่ง

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	339	100.00
1. วุฒิกการศึกษา		
1.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	206	60.80
1.2 สูงกว่าปริญญาตรี	133	39.20
2. สถานภาพตำแหน่ง		
2.1 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	113	33.33
2.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	113	33.33
2.3 นักวิชาการศึกษา	113	33.33

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 339 คน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่า วุฒิปริญญาตรีหรือต่ำกว่า จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 60.80 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 133 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.20 เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา จำนวนเท่ากันกลุ่มละ 113 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 3 - 6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ประเด็นสภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1	ด้านบุคลากร	3.40	0.59	ปานกลาง	1
2	ด้านงบประมาณ	3.23	0.53	ปานกลาง	3
3	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	3.21	0.56	ปานกลาง	4
4	ด้านการบริหารจัดการ	3.25	0.59	ปานกลาง	2
	รวมเฉลี่ย	3.27	0.48	ปานกลาง	

จากตาราง 3 พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมาคือ ด้านบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.25$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.21$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกเป็นรายชื่อและรายด้าน

ข้อ	ประเด็นสภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
	ด้านบุคลากร				
1	สำรวจความต้องการบุคลากรก่อนจัดทำแผน อัตรากำลังของบุคลากร	3.51	1.09	มาก	6
2	วางแผนกำหนดอัตรากำลังของบุคลากร	3.38	0.86	ปานกลาง	8
3	กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกการบรรจุ แต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษา	3.57	0.81	มาก	5
4	ดำเนินการคัดเลือกบรรจุแต่งตั้งบุคลากรตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนด	3.66	0.81	มาก	3
5	ปฐมนิเทศบุคลากรที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งใหม่ ให้ได้รับทราบถึงนโยบาย แนวทาง ปฏิบัติงานและสภาพขององค์การบริหาร ส่วนตำบล	2.95	0.89	ปานกลาง	14
6	มีจำนวนบุคลากรเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษา	3.03	0.81	ปานกลาง	13
7	จัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐาน ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพสำหรับการจัดการศึกษา	3.25	0.76	ปานกลาง	10
8	มอบหมายงานเหมาะสมกับความสามารถ ของบุคลากร	3.58	0.70	มาก	4
9	กำหนดโครงสร้างสายงานการบังคับบัญชา บุคลากรอย่างชัดเจน	3.74	0.75	มาก	2
10	กำหนดบทบาทหน้าที่ขอบเขตความ รับผิดชอบงานของบุคลากรทางการศึกษา อย่างชัดเจน	3.75	0.71	มาก	1

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นสภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
	ด้านบุคลากร				
11	มีการปฏิบัติงานของบุคลากรจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด	3.49	0.68	ปานกลาง	7
12	นิเทศติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ	3.12	0.82	ปานกลาง	12
13	พัฒนาบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.30	0.81	ปานกลาง	9
14	กำหนดหลักเกณฑ์ การสอบสวน และการลงโทษทางวินัยของบุคลากรทางการศึกษา	3.51	0.83	มาก	6
15	นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษามาประกอบการพิจารณาความคิดเห็นความชอบและแจ้งให้บุคลากรทราบเพื่อพัฒนาตนเอง	3.14	0.89	ปานกลาง	11
	ด้านงบประมาณ				
16	สำรวจความต้องการใช้งบประมาณก่อนจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี	3.29	0.69	ปานกลาง	2
17	มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี	3.24	0.68	ปานกลาง	5
18	ใช้งบประมาณตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน	3.20	0.70	ปานกลาง	7
19	ใช้จ่ายงบประมาณทันตามกำหนดเวลา	3.22	0.72	ปานกลาง	6
20	มีแผนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ	3.15	0.78	ปานกลาง	8
21	ติดตามควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่กำหนด	3.11	0.75	ปานกลาง	9
22	เบิกจ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	3.25	0.77	ปานกลาง	4

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นสภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
	ด้านงบประมาณ				
23	เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณได้	3.27	0.85	ปานกลาง	3
24	มีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.15	0.92	ปานกลาง	8
25	ประชาสัมพันธ์การใช้งบประมาณให้ประชาชนทราบ	3.29	0.87	ปานกลาง	2
26	ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์	3.32	0.70	ปานกลาง	1
27	นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ปรับปรุงแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.24	0.71	ปานกลาง	5
	ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่				
28	สำรวจความต้องการวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษา	3.57	2.39	มาก	1
29	วางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.21	0.74	ปานกลาง	5
30	จัดหาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษาตามแผนที่กำหนด	3.24	0.73	ปานกลาง	4
31	จัดทำทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อการจัดหาและนำมาใช้สะดวกและคุ้มค่า	3.34	2.35	ปานกลาง	2
32	จัดสรรวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม	3.19	0.79	ปานกลาง	6
33	มีวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ	3.11	0.75	ปานกลาง	9

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นสภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
34	ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ จัดเก็บ บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อาคาร สถานที่และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ	3.19	0.66	ปานกลาง	6
35	กำกับติดตามและประเมินผลการใช้ วัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่	3.17	0.65	ปานกลาง	7
36	นำผลการประเมินปรับปรุงและพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และเทคโนโลยีด้าน การศึกษา	3.06	0.57	ปานกลาง	10
37	จำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์ด้านการศึกษาที่ใช้การ ไม่ได้อย่างเป็นระบบ	3.02	0.83	ปานกลาง	11
38	จัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และ เทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอต่อความ ต้องการ	3.31	0.69	ปานกลาง	3
39	ระดมทรัพยากรจากภายนอกเพื่อจัดหา พัฒนาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และ เทคโนโลยีให้เพียงพออยู่เสมอ	3.12	0.79	ปานกลาง	8
ด้านการบริหารจัดการ					
40	กำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ของ องค์กรในการจัดการศึกษา	3.52	2.89	มาก	2
41	กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ องค์กรในการจัดการศึกษา	3.15	0.75	ปานกลาง	9
42	กำหนดโครงสร้างการบริหารงานการจัด การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	3.22	0.75	ปานกลาง	8
43	กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และมอบหมาย งานการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม	3.27	0.67	ปานกลาง	5

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นสภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
	ด้านการบริหารจัดการ				
44	ควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษาในหลายๆ แนวทาง	3.24	0.73	ปานกลาง	7
45	ประสานความร่วมมือการจัดการศึกษาทั้ง ภายในและภายนอกองค์กร	3.22	0.80	ปานกลาง	8
46	สร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานการจัด การศึกษา	3.22	0.85	ปานกลาง	8
47	นิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานการจัด การศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.02	0.89	ปานกลาง	12
48	ประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษา อย่างสม่ำเสมอ	3.13	0.84	ปานกลาง	10
49	รายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษา อย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา	3.03	0.78	ปานกลาง	11
50	ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการจัด การศึกษา	3.28	0.87	ปานกลาง	4
51	วางแผนปรับปรุงและพัฒนางานด้านการจัด การศึกษา	3.26	0.79	ปานกลาง	6
52	ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนางานการจัด การศึกษาตามแผนที่วางไว้	3.24	0.77	ปานกลาง	7
53	จัดให้มีการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	3.33	0.78	ปานกลาง	3
54	ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาของ องค์กรบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น	3.67	0.77	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	3.27	0.48	ปานกลาง	-

จากตาราง 4 พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นรายชื่อในแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าข้อ 1 ข้อ 3 ข้อ 4 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 และ ข้อ 14 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 10 กำหนดบทบาทหน้าที่ขอบเขตความรับผิดชอบงานของบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาคือ ข้อ 9 กำหนดโครงสร้างสายงานการบังคับบัญชาบุคลากรอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.74$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 ปฐมนิเทศบุคลากรที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งใหม่ให้ได้รับทราบนโยบายแนวทางปฏิบัติงานและสภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.95$)

ด้านงบประมาณ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 26 ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.32$) รองลงมาคือ ข้อ 25 ประชาสัมพันธ์การใช้งบประมาณให้ประชาชนทราบ ($\bar{X} = 3.32$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 21 ติดตามควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่กำหนด ($\bar{X} = 3.11$)

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า ข้อ 28 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 28 สำรวจความต้องการวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และเทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมา คือ ข้อ 31 จัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อการจัดหาและนำมาใช้สะดวกและคุ้มค่า ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 37 กำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้การไม่ได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.02$)

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ข้อ 40 และข้อ 54 มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 54 ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมาคือข้อ 40 กำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 49 รายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา ($\bar{X} = 3.03$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำนวนตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ประเด็นสภาพ การจัดการศึกษา	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล			ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล			นักวิชาการศึกษา		
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ
1	ด้านบุคลากร	3.41	0.59	1	3.31	0.56	1	3.41	0.61	1
2	ด้านงบประมาณ	3.24	0.55	3	3.12	0.50	3	3.30	0.54	3
3	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	3.23	0.53	4	3.12	0.52	3	3.27	0.61	4
4	ด้านการบริหารจัดการ	3.27	0.47	2	3.15	0.56	2	3.32	0.65	2
	รวมเฉลี่ย	3.29	0.54		3.17	0.44		3.34	0.51	

จากตาราง 6 พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด บุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.41$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.23$)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.31$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.15$) ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.12$)

นักวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.41$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.32$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.27$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาจำแนกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 7 - 10

ตาราง 7 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ประเด็นสภาพ การจัดการศึกษา	ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า N = 206		สูงกว่าปริญญาตรี N = 133		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบุคลากร	3.41	0.61	3.39	0.58	0.273
2	ด้านงบประมาณ	3.22	0.54	3.23	0.53	0.128
3	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	3.22	0.57	3.19	0.54	0.597
4	ด้านการบริหารจัดการ	3.24	0.59	3.27	0.59	0.389
	เฉลี่ยรวม	3.27	0.49	3.26	0.47	0.103

จากตาราง 7 พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาดังกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ประเด็นสภาพ การจัดการศึกษา	นายกองค์การ บริหารส่วนตำบล N = 133		ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล N = 133		นักวิชาการศึกษา N = 133		F
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบุคลากร	3.41	0.59	3.31	0.56	3.41	0.61	2.216
2	ด้านงบประมาณ	3.24	0.55	3.12	0.50	3.30	0.54	3.435*
3	ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.23	0.53	3.12	0.52	3.27	0.61	2.338
4	ด้านการบริหาร จัดการ	3.27	0.47	3.15	0.56	3.32	0.65	2.363
	เฉลี่ยรวม	3.29	0.54	3.17	0.44	3.34	0.51	3.609*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษา ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างโดยรวม จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการ ของเชฟเฟ (Scheffe' Method) ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา โดยรวม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	$\bar{X}$	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	นักวิชาการศึกษา
		3.29	3.17	3.34
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.29	-	0.12	0.05
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	3.17		-	0.17*
นักวิชาการศึกษา	3.34			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักวิชาการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างในด้านงบประมาณ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาด้านงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	$\bar{X}$	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	นักวิชาการศึกษา
		3.24	3.12	3.30
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.24	-	0.12	0.06
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	3.12		-	0.18*
นักวิชาการศึกษา	3.30			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักวิชาการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลดังตาราง 11 - 14

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร

ประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรพิจารณาความดีความชอบจากผลงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน	15	31.25
2. ควรมีการจัดสรรตำแหน่งครูให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	12	25.00
3. การบรรจุแต่งตั้งพนักงานส่วนตำบลตำแหน่งครู ควรเปิดการสอบแข่งขันโดยเสรี เพื่อให้ได้บุคลากรผู้มีความเป็นเลิศในการประกอบวิชาชีพครูซึ่งส่งผลโดยตรงด้านสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา	11	22.91
4. ควรส่งบุคลากรเข้าอบรม อย่างทั่วถึงทุกคนและต่อเนื่อง	10	20.83
รวม	48	100

จากตาราง 11 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรพิจารณาความดีความชอบจากผลงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ ควรมีการจัดสรรตำแหน่งครูให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และการบรรจุแต่งตั้งพนักงานส่วนตำบลตำแหน่งครู ควรเปิดการสอบแข่งขัน โดยเสรี เพื่อให้ได้บุคลากรผู้มีความเป็นเลิศในการประกอบวิชาชีพครูซึ่งส่งผลโดยตรงด้านสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.83 ตามลำดับ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านงบประมาณ

ประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. กรมส่งเสริมฯควรจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการศึกษาให้ขึ้น	12	40.00
2. ควรมีการระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน	8	26.66
3. ควรมีความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง	5	16.66
4. ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน	5	16.66
รวม	30	100

จากตาราง 12 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านงบประมาณ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการศึกษาให้มากขึ้นที่เป็นอยู่ คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ ควรมีการระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน คิดเป็นร้อยละ 26.66 ควรมีความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างและขาดการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตามลำดับ

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวัสดุอุปกรณ์

ประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้เพียงพอ	12	44.45
2. ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้ตรงตามความต้องการ	10	37.04
3. ขาดงบประมาณซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด	5	18.51
รวม	27	100

จากตาราง 13 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 44.45 รองลงมา คือ ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ให้ตรงตามความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 37.04 และขาดงบประมาณซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด คิดเป็นร้อยละ 18.51 ตามลำดับ

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการ

ประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น	10	43.48
2. ควรมีการกำหนดทิศทางการบริหารงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ควรต่างคนต่างทำ	8	34.78
3. ควรมีการติดตามงานและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง	5	21.74
รวม	23	100

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 44.45 รองลงมา คือ ควรมีการติดตามงานและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง คิดเป็น ร้อยละ 34.78 และควรมีการกำหนดทิศทางการบริหารงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ควร ต่างคนต่างทำ คิดเป็นร้อยละ 21.74 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลและมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาโดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและวุฒิการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์แตกต่างกัน
2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการศึกษามีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 465 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก
ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148)
ได้จำนวน 339 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)
โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามสถานภาพตำแหน่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น นายกองค้การบริหารส่วน
ตำบล 113 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 113 คน และนักวิชาการศึกษา 113 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น
3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามจะเป็น
ลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการ
การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Form)
เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว
เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์แบบสอบถามมีค่า
อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.203 ถึง 6.259 และ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9574

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยขอหนังสือ
ราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค้การบริหารส่วนตำบล
เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัย
ไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ด้วยตนเองและกรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเอง
ผลปรากฏว่าได้รับคืน จำนวน 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับโดย

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ

4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ0.5 เมื่อพบความแตกต่าง จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

4.4 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยใช้ ค่าที (Independent Samples t-test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.5

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ

2. สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหาร

ส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า นักวิชาการศึกษาและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ด้านงบประมาณ นักวิชาการศึกษาและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่างกัน

3. สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา ดังนี้

4.1 ด้านบุคลากร ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรพิจารณาความดีความชอบจากผลงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ ควรมีการจัดสรรตำแหน่งครูให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.00

4.2 ด้านงบประมาณ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการศึกษาให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ ควรมีการระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน คิดเป็นร้อยละ 26.66

4.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 44.45 รองลงมา คือ ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ให้ตรงตามความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 37.04

4.4 ด้านการบริหารจัดการ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 43.48 รองลงมา คือ ควรมีการติดตามงานและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.78

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน มีประเด็นที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งไม่เคยจัดการศึกษาและ โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีเพียง 3 ส่วน คือ สำนักปลัด ส่วนการคลัง ส่วนการโยธา ยังขาดส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง ทำให้ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา ขาดรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเองที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุน ขาดอิสระในการบริหารงาน และเนื่องจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีจำกัดและการใช้จ่ายต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้การจัดการศึกษาไม่ค่อยได้รับการพัฒนามากนัก และไม่ได้รับการส่งเสริมในการที่จะดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึงพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่เพราะการบริหารการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยในการบริหารทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการซึ่งทุกด้านล้วนแต่มีความสำคัญไม่สามารถจะขาดด้านใดด้านหนึ่งไปได้ ตามความคิดของ สมพร แดงสวัสดิ์ (2548 : 8-10) ได้กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษา คือ ปัจจัยทุกสิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรหลัก 4 อย่าง ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการที่ดี ทรัพยากรและทรัพยากรทางการศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และยังได้กล่าวว่าทรัพยากรเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมของโรงเรียนหรือหน่วยงานดำเนินไปได้และทรัพยากรจะมีบทบาทต่อกิจกรรมหรือการดำเนินธุรกิจของโรงเรียนหรือหน่วยงานทั้งในด้านของปริมาณหรือคุณภาพทำให้การทำงานสำเร็จลงได้ด้วยดี ทรัพยากรทางการศึกษา เป็นปัจจัยทุกสิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรหลัก 4 อย่าง คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่ดี ทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะเป็นปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ โพธิ์ทอง ไผ่ตง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรสาคร มีสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและวุฒิการศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ นักวิชาการศึกษาจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและตำแหน่งนักวิชาการศึกษา แต่ละตำแหน่งมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต่างกัน บทบาทหน้าที่ของตำแหน่งปลัดองค์การ บริหารส่วนตำบล มีลักษณะงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายของแผนงานที่สภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดให้สอดคล้องกับกฎหมาย นโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ปกครองบังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างในองค์การบริหาร ส่วนตำบลนั้น ๆ และการบริหารงานบุคคลและงานประจำทั่วไปของ องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมด ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพิจารณา ทำความเห็น สรุปรายงาน เสนอแนะ และดำเนินการ เกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งเป็น ผู้บังคับบัญชาของตำแหน่งนักวิชาการศึกษาดูจะเห็นได้ว่าภาระความรับผิดชอบของปลัดองค์การ บริหารส่วนตำบลนั้นมากมายเพราะทุกส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นตรงต่อปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะมอบนโยบายสั่งการให้ส่วนต่าง ๆ งานด้านการศึกษาเป็นเพียงหนึ่งใน หลายภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องบริหารจัดการในมุมมองของปลัดองค์การ บริหารส่วนตำบลอาจจะต้องให้ความสำคัญในงานของทุกส่วนเท่าๆกัน ส่วนบทบาทหน้าที่ของ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษานั้นรับผิดชอบเฉพาะงานด้านการศึกษาโดยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการ วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงมาตรฐานของสถานศึกษา การจัดการความรู้ การ จัดและควบคุมพิพิธภัณฑสถานศึกษา การบริการและส่งเสริมการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีทาง การศึกษา การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางการศึกษา การวางแผนการศึกษา การวิจัยทาง

การศึกษา การส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะใกล้ชิดกับการจัดการศึกษามากกว่าอาจจะเข้าใจสภาพได้ละเอียดและลึกซึ้งมากกว่า จากบทบาทหน้าที่ของทั้งสองตำแหน่งซึ่งแตกต่างกันทำให้ มุมมองความคาดหวัง ทิศนคติย่อมแตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์แตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ธวัชชัย เปรมปรีดี (2543 : 6) ได้กล่าวว่า บุคลากรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษา อาจมีหลายกลุ่มและอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ปัจจุบันได้มีการแบ่งกลุ่มบุคคล ตามแนวคิดของวิทยาการสมัยใหม่แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1. ประเภทที่มีความคิดก้าวหน้า เป็นผู้ที่ซำริเริ่ม ค้นคิด (Innovator) ได้รับการชี้แนะเพียงเล็กน้อยก็สามารถเข้าใจ ได้หมด 2. ประเภทรับรู้ได้ไว (Early Adopter หรือ Early Majority) สามารถรับรู้และปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว 3. ประเภทรับรู้ได้ช้า (Late Adopter หรือ Late Majority) สามารถรับรู้และปฏิบัติได้ช้า 4. ประเภทล่าหลัง (Laggard) ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ อุไรรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เปรียบเทียบตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษา จำนวนตามวุฒิการศึกษา พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายอีกทั้งยังต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่ผ่านความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดนโยบายเพื่อใช้เป็นหลัก ในการดำเนินงานด้านการศึกษาาร่วมกัน ซึ่งเมื่อทุกฝ่ายยึดนโยบายเป็นหลักไม่ได้ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวจึงส่งผลให้ไม่ว่าจะมีความรู้หรือวุฒิการศึกษาต่างกันก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ตามแนวคิดของนิพนธ์ กินาวงศ์ (2543 : 36) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันของคณะบุคคลในการบริการด้านการศึกษาแก่นักเรียน โดยการทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป เพื่อพัฒนาสมาชิกในสังคมทุกๆด้าน ตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม เพื่อให้มีการพัฒนาและตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆต้องอาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลมีการพัฒนาที่เป็นไปตาม

เป้าหมายของสังคมที่ตนเองดำเนินชีวิตอยู่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพร พงศ์วิฑูร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของกรรมการบริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะรองรับการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษา : ศึกษากรณีจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะรองรับการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษา : ศึกษากรณีจังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของกรรมการบริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสภาพการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีประเด็นทั้งหมด 4 ด้าน ประเด็นที่มีผู้ให้ ข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้เพียงพอ อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าวัสดุการศึกษา และไม่มีการระดมทุนจากภายนอกเพิ่มเติมจากที่กรมส่งเสริมจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ สำหรับค่าวัสดุการศึกษา ในอัตรา หัว ละ 300 บาท ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีเด็กนักเรียนน้อยก็จะทำให้ได้รับงบประมาณ น้อยตามไปด้วยซึ่งทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดหาวัสดุการศึกษาที่มีคุณภาพในจำนวนที่ เพียงพอกับความต้องการได้ ความแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2544 : 101-102) กล่าวไว้ว่า การเงินและการลงทุนทางการศึกษาของไทยมีปัญหาทั้งในด้านการระดมและการจัดสรร กล่าวคือยังไม่สามารถระดมความร่วมมือจากส่วนต่างๆ ของสังคมได้อย่างเต็มที่ในขณะเดียวกัน การจัดสรร งบประมาณก็ยังไม่มีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมเท่าที่ควร นอกจากนี้ท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ควรต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ของรัฐ ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมและมีการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเสริม วิสกุล (2546 : 21-24) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัด งบประมาณและการลงทุนเพื่ออุดมศึกษา ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบงบประมาณทางการศึกษา ของประเทศไทยได้มีการเสนอให้มีการระดมทุนจากแหล่งอื่นๆนอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน ควรระดมทุนจากภาคเอกชนและผู้เรียนมากขึ้น โดยรัฐให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ตลอดจน อำนวยความสะดวกให้เอกชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ค้นพบประเด็นสำคัญอันนำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดแนวนโยบายในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ จึงขอเสนอแนะ โดยสรุป

ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในด้านบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสำรวจข้อมูลความต้องการบุคลากร วางแผนอัตรากำลังดำเนินการสรรหา มอบหมายงาน นิเทศติดตามงานและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้บุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา
2. ด้านงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีวิธีการบริหารจัดการงบประมาณในการใช้จ่ายหรือจัดสรรงบประมาณให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการวางแผนการใช้จ่าย จัดลำดับความสำคัญ กำหนดระดับและปริมาณงบประมาณเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีการติดตามกำกับ การปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรซึ่งมีอย่างจำกัด
3. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการศึกษา วิเคราะห์ เพื่อวางแผนการจัดซื้อ อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับ การจัดการศึกษา ดำเนินงานบริหารจัดการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ เพื่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประเมินผลความเพียงพอในการใช้ งาน ความคุ้มค่า และศึกษาความต้องการของผู้ใช้ ประมวลและนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดหา พัฒนา การจัดซื้อ อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับการเรียนการสอน การจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดนโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงกำหนดผู้รับผิดชอบและขอบเขตงานอย่าง เหมาะสม สร้างแรงจูงใจในการทำงานและประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร นิเทศติดตามงานอย่างต่อเนื่องและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและนำมาวางแผน พัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุกจังหวัด เพื่อให้ทราบสภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมทั้งประเทศ
2. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการ ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ. (2541). **วิจัยทัศน์ทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน**. กรุงเทพฯ : เคสดีไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). **การบริหารงานบุคคล ครูและบุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- ..... (2549). **มาตรฐานหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- ..... (2551 ก). **แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ..... (2551 ข). **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี(พ.ศ. 2552 – 2554)**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ..... (2553). **กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : เสมอธรรม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณา สว่างแสง. (2547). **ความต้องการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กล้า ทองขาว. (2547). **ระบบงานแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. (2544). **ยุทธศาสตร์การลงทุนทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย.
- กำจัด ละโยธา. (2549). **ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- เกษม ไชยวัฒน์. (2543). การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกษม วัฒนชัย. (2549). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ส.เจริญการพิมพ์
- ..... (2551). แนวทางในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพประชาชน. กรุงเทพฯ : เอ็ดดูมิเคเตอร์ปอเรนซ์.
- โกวิท พวงงาม. (2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- ..... (2550). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- จันทร์ณี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊ก พอยท์.
- จรัส ปัดตานัง. (2541). การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เจษฎา สุทธิสุด. (2545). บทบาทการจัดการศึกษาของเทศบาลที่ยกฐานะขึ้นใหม่ปีพุทธศักราช 2542 : กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). อุดรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์
- เฉลิม พลัทธิงไพร. (2550). การศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2544). รายงานการวิจัยประกอบพระราชบัญญัติการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สมาคมศิษย์เก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย เปรมปรีดี. (2543). ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- นิพนธ์ กีนาวงศ์. (2543). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- นิรันดร โสมวงศ์. (2549). สภาพความพร้อม การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จุลเกียรติ. (2551). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : เอ็ดดูมิเดียคอร์ปอเรชั่น.
- บุญเสริม วิสกุล (2546). การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดงบประมาณและการลงทุนเพื่อ
อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เบญจวรรณ อุไรรัตน์. (2550). การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ประภาพรณ ไชยวงษ์. (2544). การวิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด
การศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2551). ยุทธศาสตร์ อบต.จุดเปลี่ยนประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี :
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติกระทรวงสาธารณสุข.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. มุขมนตรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมุขมนตรี.
- ปรัชญา เวสารัช. (2545). หลักการจัดการศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://119.46.184.39/ULIB/dublin.php?ID=11144>
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ
: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล. (2541). ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษา
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 9. อุตรธานี :
สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 9.
- พิสิฐพงศ์ แจ่มใส. (2546). การพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โพธิ์ทอง ไม้แดง. (2549). การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ไพบุลย์ เทพบุตร. (2546). การศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) : จังหวัดสุรินทร์.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ภิญโญ สาร. (2545). การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

มิตรธีรา วิสูตรานุกูล. (2547). การดำเนินงานด้านการศึกษาของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด.

วิทยานิพนธ์ ร.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ยิ่งยง อุดรพิมพ์. (2549). การศึกษาบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2544). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วิทย์ เทียงบูรณธรรม. (2541). การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช.

วิทยา ทิพย์ทอง. (2545). สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วีระเดช ชาติตา. (2543). การศึกษาตามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในกิ่งอำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมพร แดงสวัสดิ์. (2548). การศึกษาปัญหาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สมพร ใช้บางยาง. (2551). การจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพสู่สังคม. กรุงเทพฯ :

เอ็ดคูมีเดีย คอปอเรชั่น.

สรรพสิทธิ์ สาพิมพา. (2547). ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้น

พื้นฐานตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษาและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- สังวาลย์ วุฒิสเสลา. (2548). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง
หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). วิธีจำหน่ายพัสดุ. กรุงเทพฯ : คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- ..... (2541ก). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูง เล่มที่ 4. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- ..... (2544). รายงานผลการวิจัยรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา แบบกระจายอำนาจ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา สำนักนายกรัฐมนตร.
- ..... (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2550). รายงานผลการวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนา
นโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ :
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2541). วิจัยทัศนทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุพร พงศ์วิฑูร. (2547). ความคิดเห็นของกรรมการบริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
เกี่ยวกับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะรองรับการกระจายอำนาจด้าน
การจัดการศึกษา : ศึกษากรณีจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุรพล อนนตพันธ์. (2544). วิวัฒนาการและแนวโน้มการบริหารการศึกษาไทย อดีตสู่อนาคต.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรสา สุขเปรม. (2544). การศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2546). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์.

Hermann, D. L. (2002). "Understanding the Formation of Community in a New School : A
Case Study of River Bluff High - School." **Dissertation Abstracts International.**
63(6) : 2111 – A .

Vella, J. (1979). "Community Education for Self – reliance Development." **Dissertation
Abstracts International.** 40(1) : 76-77A.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอกำหนดฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

หนังสือขออนุญาตแจกเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรไนส์
Buraiam Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๖๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสุรศักดิ์ ชัยรัมย์

ด้วย นางวารุณี สุวรรณลาส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์มาลินี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอกความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการ ในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ , ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๖๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๖๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณชรินทร์ ส่องสพ

ด้วย นางวารุณี สุวรรณลาต นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี
รองศาสตราจารย์มาลินี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการ
ในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ , ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๖๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๖๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณวัฒนา ศาลาแก้ว

ด้วย นางวารุณี สุวรรณลาต นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี
รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการ
ในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ศ. สุเทียบ ละอองทอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ , ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๖๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๖๘๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ท้องถิ่นอำเภอหนองบุญมาก

ด้วย นางวารุณี สุวรรณลาส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีรองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย ที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางวารุณี สุวรรณลาส ใช้เครื่องมือวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงาน ผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

กณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ , ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๖๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๖๕๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล

ด้วย นางวารุณี สุวรรณลาส นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีรองศาสตราจารย์มาลินี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ , ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๖๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง
  - นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
  - ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
  - นักวิชาการศึกษา
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด
  - ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า
  - สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติงานให้ตรงกับความเป็นจริงโดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ลำดับที่	การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล	การปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	วางแผนกำหนดอัตรากำลังของบุคลากร.....	.....	.....	✓	.....	.....

จากตัวอย่าง ข้อ 0 แสดงว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิบัติในการบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนกำหนดอัตรากำลังของบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

คำอธิบาย

1. แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษา
2. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์
4. โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อคำถาม ตอบให้ครบทุกข้อและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้การวิจัยมีผลสรุปที่เชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ดังนั้นคำตอบของท่านจะไม่มีผลเสียต่อตัวท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแท้จริง

นางวารุณี สุวรรณลาต

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 15
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ลำดับที่	การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล	การปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ด้านบุคลากร					
1.	สำรวจความต้องการบุคลากรก่อนจัดทำแผนอัตรากำลัง ของบุคลากร.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	วางแผนกำหนดอัตรากำลังของบุคลากร.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกการบรรจุแต่งตั้ง บุคลากรทางการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
4.	ดำเนินการคัดเลือกบรรจุแต่งตั้งบุคลากรตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
5.	ปฐมนิเทศบุคลากรที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งใหม่ให้ได้รับ ทราบถึงนโยบาย แนวทางปฏิบัติงานและสภาพของ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	.....	.....	.....	.....	.....
6.	มีจำนวนบุคลากรเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
7.	จัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพสำหรับการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
8.	มอบหมายงานเหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร ในการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
9.	กำหนดโครงสร้างสายงานการบังคับบัญชาบุคลากร อย่างชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
10.	กำหนดบทบาทหน้าที่ขอบเขตความรับผิดชอบงานของ บุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
11.	มีการปฏิบัติงานของบุคลากรจนสำเร็จตามเวลาที่ กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
12.	นิเทศติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
13.	พัฒนาบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
14.	กำหนดหลักเกณฑ์ การสอบสวน และการลงโทษทาง วินัยของบุคลากรทางการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....

ลำดับที่	การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล	การปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
15.	นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษามาประกอบการพิจารณาความดีความชอบและแจ้งให้บุคลากรทราบเพื่อพัฒนาตนเอง..... ด้านงบประมาณ	.....	.....	.....	.....	.....
16.	สำรวจความต้องการใช้งบประมาณก่อนจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี.....	.....	.....	.....	.....	.....
17.	มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี.....	.....	.....	.....	.....	.....
18.	ใช้งบประมาณตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
19.	ใช้จ่ายงบประมาณทันตามกำหนดเวลา.....	.....	.....	.....	.....	.....
20.	มีแผนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
21.	ติดตามควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
22.	เบิกจ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
23.	เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
24.	มีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	.....	.....	.....	.....	.....
25.	ประชาสัมพันธ์การใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนทราบ...	.....	.....	.....	.....	.....
26.	ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์.....	.....	.....	.....	.....	.....
27.	นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ปรับปรุงแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น..... ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่	.....	.....	.....	.....	.....
28.	สำรวจความต้องการวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....

ลำดับที่	การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล	การปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
29.	วางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
30.	จัดหาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษาตามแผนที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
31.	จัดทำทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อการจัดหาและนำมาใช้สะดวกและคุ้มค่า.....	.....	.....	.....	.....	.....
32.	จัดสรรวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
33.	มีวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
34.	จัดเก็บ บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
35.	กำกับติดตามและประเมินผลการใช้ วัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่.....	.....	.....	.....	.....	.....
36.	นำผลการประเมินปรับปรุงและพัฒนาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีด้านการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
37.	จำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์ด้านการศึกษาที่ใช้การ ไม่ได้อย่างเป็นระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
38.	จัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
39.	ระดมทรัพยากรจากภายนอกเพื่อจัดหาพัฒนาวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และเทคโนโลยีให้เพียงพออยู่เสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านการบริหารจัดการ					
40.	กำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรในการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....

ลำดับที่	การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล	การปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
41.	กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรในการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
42.	กำหนดโครงสร้างการบริหารงานการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
43.	กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และมอบหมายงานการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
44.	ควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษาในหลายๆแนวทาง.....	.....	.....	.....	.....	.....
45.	ประสานความร่วมมือการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกองค์กร.....	.....	.....	.....	.....	.....
46.	สร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
47.	นิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
48.	ประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
49.	รายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
50.	ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
51.	วางแผนปรับปรุงและพัฒนางานด้านการจัดการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
52.	ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนางานการจัดการศึกษาตามแผนที่วางไว้.....	.....	.....	.....	.....	.....
53.	จัดให้มีการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
54.	ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ด้านบุคลากร

---

2. ด้านงบประมาณ

---

3. ด้านวัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

---

4. ด้านการบริหารจัดการ

*****

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	t - test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2-tailed)
ข้อที่ 1	2.722	.016
ข้อที่ 2	4.794	.000
ข้อที่ 3	3.529	.003
ข้อที่ 4	2.393	.003
ข้อที่ 5	2.579	.021
ข้อที่ 6	3.529	.003
ข้อที่ 7	3.757	.002
ข้อที่ 8	2.515	.024
ข้อที่ 9	6.259	.000
ข้อที่ 10	2.579	.021
ข้อที่ 11	2.722	.016
ข้อที่ 12	2.989	.009
ข้อที่ 13	2.989	.009
ข้อที่ 14	6.259	.000
ข้อที่ 15	4.794	.000
ข้อที่ 16	2.393	.030
ข้อที่ 17	2.579	.021
ข้อที่ 18	3.757	.002
ข้อที่ 19	3.529	.003
ข้อที่ 20	2.314	.035
ข้อที่ 21	2.722	.016

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อที่	t-test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2-tailed)
ข้อที่ 22	5.681	.000
ข้อที่ 23	6.259	.000
ข้อที่ 24	2.314	.035
ข้อที่ 25	2.722	.016
ข้อที่ 26	2.203	.044
ข้อที่ 27	5.856	.000
ข้อที่ 28	2.515	.024
ข้อที่ 29	3.373	.004
ข้อที่ 30	2.989	.009
ข้อที่ 31	2.515	.024
ข้อที่ 32	2.301	.036
ข้อที่ 33	2.722	.016
ข้อที่ 34	2.393	.030
ข้อที่ 35	4.794	.000
ข้อที่ 36	5.681	.000
ข้อที่ 37	4.123	.002
ข้อที่ 38	5.681	.000
ข้อที่ 39	2.868	.012
ข้อที่ 40	2.722	.016
ข้อที่ 41	4.794	.044
ข้อที่ 42	3.529	.000

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อที่	t - test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2-tailed)
ข้อที่ 43	2.579	.024
ข้อที่ 44	3.529	.030
ข้อที่ 45	3.757	.002
ข้อที่ 46	2.515	.024
ข้อที่ 47	2.393	.030
ข้อที่ 48	2.579	.021
ข้อที่ 49	2.393	.030
ข้อที่ 50	2.393	.030
ข้อที่ 51	2.722	.016
ข้อที่ 52	5.681	.000
ข้อที่ 53	2.868	.012
ข้อที่ 54	3.529	.003

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item - Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M1	197.5667	775.2195	.5263	.9567
M2	198.0333	756.9989	.6884	.9559
M3	197.8667	767.4989	.7182	.9559
M4	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M5	197.9000	776.5759	.4988	.9568
M6	197.8667	767.4989	.7182	.9559
M7	197.5667	787.7023	.2888	.9576
M8	197.5000	784.3276	.3559	.9573
M9	198.0667	768.6851	.5509	.9566
M10	197.5667	792.0471	.1983	.9579
M11	197.5000	781.5000	.4367	.9570
M12	198.0000	765.8621	.5176	.9568
M13	198.0000	765.8621	.5176	.9568
M14	198.1000	765.5414	.5893	.9564
M15	198.0000	760.1379	.6545	.9561
M16	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M17	197.9000	776.5759	.4988	.9568
M18	197.5667	787.7023	.2888	.9576
M19	197.8333	770.6954	.6523	.9562
M20	197.6000	782.1793	.4184	.9571
M21	197.5333	778.3264	.4954	.9568

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ต่อ)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item - Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M22	198.1667	755.9368	.7621	.9555
M23	198.0667	768.6851	.5509	.9566
M24	197.6000	782.1793	.4184	.9571
M25	197.5333	778.3264	.4954	.9568
M26	198.0000	772.8276	.4480	.9571
M27	198.0667	766.5471	.5697	.9565
M28	197.5667	778.0471	.4489	.9570
M29	197.5667	775.6333	.5429	.9566
M30	197.9667	768.9989	.4820	.9570
M31	197.5667	778.0471	.4489	.9570
M32	197.9000	775.8172	.5675	.9565
M33	197.5667	775.2195	.5263	.9567
M34	197.1667	774.2816	.5179	.9567
M35	198.0000	760.1379	.6545	.9561
M36	198.1333	759.0851	.7255	.9557
M37	197.6333	771.8954	.6328	.9563
M38	198.1333	759.0851	.7255	.9557
M39	197.4333	780.8747	.4746	.9569
M40	197.8667	767.4989	.7182	.9559
M41	197.6000	782.1793	.4184	.9571
M42	197.5667	776.0471	.5624	.9565

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(ต่อ)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item - Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M43	198.1333	759.0851	.7255	.9557
M44	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M45	197.5667	787.7023	.2888	.9576
M40	197.8667	767.4989	.7182	.9559
M41	197.6000	782.1793	.4184	.9571
M42	197.5667	776.0471	.5624	.9565
M43	198.1333	759.0851	.7255	.9557
M44	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M45	197.5667	787.7023	.2888	.9576
M46	197.5000	784.3276	.3559	.9573
M47	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M48	197.9000	776.5759	.4988	.9568
M49	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M50	197.1333	777.3609	.4962	.9568
M51	197.5333	778.3264	.4954	.9568
M52	198.1667	755.9368	.7621	.9555
M53	197.4333	780.8747	.4746	.9569
M54	197.8667	767.4989	.7182	.9559

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(ต่อ)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 54

Alpha = .9574

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางวารุณี สุวรรณลาศ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 23 ธันวาคม 2521
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 4 หมู่ 13 ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 4 หมู่ 13 ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการศึกษา ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์พระยา ตำบลทรัพย์พระยา อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2533 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสวายสอ ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2539 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2543 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2544 ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและ การประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2555 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์